

Budget 2024

och ekonomiplan 2025–26

STADSFULLMÄKTIGES BESLUT 1.11.2023

Innehållsförteckning

Stadsdirektörens inledning.....	3
Mål för mandatperioden 2020–23	5
Omvärldsanalys	6
Ekonomisk översikt.....	7
Personal	13
Tidsplan över planering och utbyggnad av Mariehamn	14
Stadsledningen	15
Bildningsnämnden	19
Kultur- och fritidsnämnden	24
Äldreomsorgsnämnden	28
Infrastrukturnämnden	31
Stadsutvecklingsnämnden.....	41
Byggnadsnämnden	43
Ekonomiska styrprinciper	44

Stadsdirektörens inledning

I februari 2023 fastställde stadsfullmäktige stadens vision **Mariehamn 2040**. Visionen, som bygger på Bärkrafts hållbarhetsmål, sätter kursen för stadens utveckling och ger en målbild för hur vardagen i staden år 2040 ter sig för invånare, besökare och näringsliv. Visionen innehåller inte några konkreta förslag till aktiviteter för att nå målbilden, utan den fungerar som underlag för stadens kommande budgetbehandlings- och verksamhetsplaner där visionen konkretiseras i aktiviteter och uppdrag.

Den ekonomiska situationen i staden för de kommande tre åren ser besvärlig ut. Intäkterna i budgeten för åren 2024 och 2025 bygger på oförändrad inkomst- och fastighetsskatt. För planåret 2026 föreslås en höjning av inkomstskatten med 0,5 procent. Enligt Finlands kommunförbunds skatteprognos ökar **kommunalskatten** för år 2023 på grund av en rytmstörning orsakad av vårdreformen i fasta Finland. Rytmstörningen innebär i korthet att det redovisas för mycket kommunalskatt för skatteåret 2023 i år som sedan korrigeras negativt nästa år. För planåren har negativa nyheter gällande sysselsättningen och lönesummans utveckling medfört en nedskrivning av skatteutfallet, trots de avtalsbaserade lönernas höjning. **Samfundsskatten** minskar märkbart i år och de kommande åren. De ekonomiska utsikterna har över lag blivit alltmer negativa och osäkra, vilket även gäller för samfundsskatten. Sedan sommaren har företagen sänkt redan betalda förskottsskatter för 2023, vilket syns i redovisningarna av samfundsskatt.

Stadsledningen har under hösten fått en **ny organisation** med staber för förvaltning, utveckling respektive HR. Den nya organisationen ger förutsättningar för att arbeta effektiv och hållbar utifrån externa och interna behov. Utvecklingsstaben skapar goda förutsättningar för stadens fortsatta utvecklingsarbete, särskilt digitalisering och verksamhetsöversyn. I uppdraget ingår till exempel att mäta och analysera stadens digitala mognad, att utreda förutsättningar för en central IT-budget i staden samt att med ett systemstöd tydligt verkställa olika digitaliseringsprojekt och mäta dess effekthemtagning.

Samtidigt som stadens ekonomiska situation kräver effektiviseringar och prioriteringar, måste utrymme finnas för investeringar och utvecklingsinsatser. Exempel på större projekt som planeras är fortsatt projektering av ett äldrecenter, renovering av stadshuset samt åtgärder för att öka inflyttning till staden. Stadens nuvarande system för budgetering där tidigare års budget skrivs upp med någon procent måste förnyas. Dagens budgetsystem uppmuntrar inte till effektiviseringar, innovativa lösningar och utveckling av förvaltningen. I stället skapar budgeten ett statistiskt läge där befintliga arbetssätt tenderar att bli permanenta. Budgetprocessen måste vara ett effektivt verktyg för verksamhetsstyrning och -utveckling.

Ett prioriterat område under innevarande höst och kommande år är att skapa ett effektivt nyttjande av stadens egna fastigheter och så långt det är möjligt att göra sig av med ofördelaktiga externa lokaler. I 2023 års budget infördes ett särskilt anslag om totalt 1 500 000 euro under en treårs period destinerade för investering i energieffektiva lösningar i fastigheter och anläggningar. Dessa satsningar fortsätter även under 2024.

I det utmanande ekonomiska läget välkomnas en översyn av landskapsandelssystemet. Ett moderniserat system med syfte att uppnå en bättre balans i den ekonomiska tilldelningen till kommunerna eftersträvas. Av rättssäkerhetsskäl bör även en bättre förutsägbarhet av utfallet eftersträvas. På samma sätt behöver budgetprocessen för Kommunernas socialtjänst k.f. (KST) utvecklas i syfte att skapa en bättre balans och följsamhet mellan kommunernas och KST:s ekonomi. Dialogen med KST måste utvecklas liksom processen kring KST:s budgetering.

En långsiktig utveckling av äldreomsorgen inom staden är ett prioriterat område inom staden. Arbeta pågår med att utarbeta ett underlag för kommande beslut från fullmäktige om strategiska vägval inom äldreomsorgen. Några medel för en utbyggnad av antal platser inom äldreomsorgen har inte tagits upp i budgeten. Det finns dock en beredskap att återkomma till fullmäktige med en begäran om budgetmedel så snart fullmäktige har tagit ställning i vilken riktning det fortsatta utvecklingsarbetet ska gå.

Parallellt med att öka antalet ESB-platser inom staden, pågår ett arbete med att bygga ut den sociala servicen för äldre i deras hemmiljö. Syftet är att allt fler äldre ska kunna bo hemma längre med stöd och rådgivning från staden.

Staden avser att under innevarande höst ansöka om att bli årets stadskärna i Finland år 2024. Ett målmedvetet arbete pågår i samarbete med Ålands Näringsliv inom ramen för projektet City Mariehamn. Arbetet handlar om att utveckla samarbete mellan staden, näringsidkarna, fastighetsägarna och invånarna och därigenom skapa ett mer livskraftigt

och attraktivare centrum i staden. På så sätt ökar vi stadens centrums attraktionskraft och förstärker Mariehamns roll som Ålands motor.

Andra evenemang som förbereds är stadens medverkande i Tall Ships Races 24–27 juli 2024. Stadens värdskap axlas av stadens hela organisation och ingår i alla verksamheters grunduppdrag för året. Likaså förväntas berörda verksamheter bidra till stadens medverkan i Åland Sport Week 26–29 juni 2024 inom ramen för den egna verksamheten.

Arne Selander

Stadsdirektör

Mål för mandatperioden 2020–23

1. Staden stärks som hållbar bosättningsort och plats för företagande.
2. Staden ska ha en stabil ekonomi.
3. Personalen är vår viktigaste resurs.
4. Staden tillhandahåller en god kommunal service och är attraktiv samt välkomnande för alla med utvecklingsfokus på den åldrande befolkningen.
5. Delaktigheten och engagemanget i staden ska vara högt.
6. Staden skapar förutsättningar för trygghet, god hälsa och välbefinnande med utvecklingsfokus på barn och unga.
7. Staden arbetar målmedvetet och systematiskt med miljö- och klimatfrågor samt cirkulär ekonomi i hela koncernen.

Omvärldsanalys

Hösten 2022 befann sig världsekonomin i ett utmanande läge. Sviterna av Covid-19-pandemin och Rysslands invasion av Ukraina ledde till obalans i värdekedjor, energikris och höjda livsmedelspriser som bidrog till ett globalt inflationsproblem. Nästan hela den utvecklade världen har under 2023 bekämpat inflation och det har funnits en rädsla för att den globala ekonomin ska sjunka in i recession. Åtgärderna förefaller ha haft effekt och en global recession ter sig osannolik. Finland inträdde tillfälligt i recession i slutet av 2022 efter att prishöjningar lett till att den privata konsumtionen börjat minska. Också i Finland har åtgärderna haft effekt, situationen för hushållen förväntas nu lätta i och med att inflationen saktat in, lönehöjningar slagit igenom och pensionsindex justerats och vid slutet av 2023 förutspås Finlands ekonomi efter att ha minskat med 0,3 procent vara i tillväxt.

År 2024 förväntas ekonomin igen växa något, mindre än en procent. Inflationen i Finland förväntas nå ner till målet på under 2 procent men då hela eurozonen inte antas nå målet innan 2025 kommer styrräntorna från europeiska centralbanken sannolikt att förbli på en högre nivå med påföljande effekter på ekonomin. Situationen på energi- respektive livsmedelsmarknaden ser ut att hålla sig betydligt stabilare jämfört med hur situationen såg ut vid samma tid förra året.

Mariehamns befolkning har en sakta ökande trend. I EU-27 väntas befolkningen nå en topp på 449,3 miljoner kring 2026 och därefter gradvis minska till 416,1 miljoner fram till 2100. Finländska statistikcentralens befolkningsprognos förutspår att Finlands totala befolkning kommer att minska kontinuerligt med start från 2033. Mariehamns befolkning förutspås ändå fortsätta öka med knappt 30 personer per år. Också i Ålands statistik- och utredningsbyrås tidigare prognos pekar tre av fyra scenarios på en positiv befolkningsutveckling. Med ett negativt födelsenetto i såväl Mariehamn som på Åland är den positiva befolkningsutvecklingen beroende av inflyttning. I en omvärld där befolkningen minskar och rörligheten ökar blir konkurrensen om invånare allt hårdare något som ökar kraven på bostadsorternas attraktionskraft och därmed på tillväxtfaktorer som förekomst av utbildning, kultur och teknologi.

Konkurrens om invånare hänger samman med konkurrens om arbetskraft. I sammanhanget medför även förändringar i befolkningens sammansättning att tillgången på arbetskraft blir alltmer utmanande vilket ställer krav på alla organisationer att hushålla med personella resurser och dra nytta av teknisk innovation för att kunna allokera de personella resurserna till de områden där de behövs mest.

Ålands språkliga och geografiska närhet till Sverige gör samhället sårbart för förändringar i förutsättningarna för utbyte med Sverige. Frånvaron av reguljärtrafik mellan Mariehamn och Kapellskär påverkar både turism och inflyttning negativt. Den svenska kronans nedgång har negativ inverkan på turismen och för ålänningar med utkomst från Sverige.

Ålands landskapsregering har i samband med utarbetandet av en ny folkhälsostrategi noterat att ålänningar förvisso mår bra men att det samtidigt finns flera oroväckande hälsotrender, ett flertal hälsoindikatorer försämrats och om inte trenderna bryts kommer det att avspeglas i högre sjuklighet och dödlighet i framtiden. Den psykiska hälsan har försämrats och är den sjukdomsgrupp som orsakar flest sjukdagpenningperioder, sjukpensioneringar, och rehabiliteringsinsatser. En majoritet av åländska barn, vuxna och äldre rör på sig betydligt mindre än rekommenderat. Många har bristfälliga matvanor, särskilt barn och unga. En fjärdedel av 20–64-åringar och en tredjedel av personer över 64 år dricker för mycket alkohol. En av fem åländska vuxna samt tio procent av pojkar och drygt fem procent av flickor i åldern 13–16 år har obesitas och trenden är ökande. Investeringar behöver göras i hälsofrämjande åtgärder och befolkningens levnadsvanor behöver förbättras snabbt. En stor satsning behövs för att förbättra matvanor och öka den fysiska aktivitetsnivån på Åland.

Ekonomisk översikt

Resultaträkning	Bokslut	Budget	Budget	Förändring	Plan	Plan
Belopp i euro, totalt	2022	2023*	2024	i procent	2025	2026
Försäljningsintäkter	11 663 156	11 761 962	12 198 867	3,7 %	12 198 867	12 198 867
Avgiftsintäkter	3 887 446	3 831 521	3 903 631	1,9 %	3 903 631	3 903 631
Understöd och bidrag	422 231	319 550	611 260	91,3 %	611 260	611 260
Övriga verksamhetsintäkter	4 668 653	4 110 829	4 051 339	-1,4 %	4 051 339	4 051 339
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	20 641 486	20 023 862	20 765 097	3,7 %	20 765 097	20 765 097
Tillverkning för eget bruk	189 057	189 800	190 938	0,6 %	190 938	190 938
Löner och arvoden	-36 258 877	-36 620 039	-38 946 182	6,4 %	-38 946 182	-38 823 182
Lönebikostnader	-8 612 222	-8 634 549	-9 033 779	4,6 %	-9 033 779	-9 006 779
Summa Personalkostnader	-44 871 099	-45 254 588	-47 979 961	6,0 %	-47 979 961	-47 829 961
Köp av tjänster	-20 760 393	-21 565 631	-22 975 439	6,5 %	-23 163 322	-23 354 022
Material	-9 024 696	-8 589 109	-8 942 950	4,1 %	-8 942 950	-8 902 950
Bidrag	-1 457 144	-1 605 205	-1 591 649	-0,8 %	-1 591 649	-1 591 649
Övriga verksamhetskostnader	-1 257 873	-1 579 086	-1 711 350	8,4 %	-1 711 350	-1 711 350
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-77 371 205	-78 593 618	-83 201 349	5,9 %	-83 389 232	-83 389 932
VERKSAMHETSBRIDRAG	-56 540 662	-58 379 957	-62 245 315	6,6 %	-62 433 197	-62 433 897
Kommunalskatt	44 175 093	44 984 311	40 305 000	-10,4 %	47 684 005	50 532 332
Fastighetsskatt	2 549 361	2 620 373	2 970 000	13,3 %	2 970 292	2 970 292
Samfundsskatt	9 097 996	7 731 043	4 664 000	-39,7 %	4 757 280	4 852 426
Övriga skatteintäkter	230 801	194 161	265 000	36,5 %	265 000	265 000
Summa SKATTEINTÄKTER	56 053 251	55 529 888	48 204 000	-13,2 %	55 676 577	58 620 050
Landskapsandelar och kompensationer	5 611 329	8 069 994	9 255 726	14,7 %	9 387 176	9 542 457
Finansiella intäkter och kostnader	1 000 935	522 686	363 189	-30,5 %	78 976	21 129
ÅRSBRIDRAG	6 124 853	5 742 611	-4 422 399	-177,0 %	2 709 532	5 749 740
Avskrivningar och nedskrivningar	-5 564 155	-5 757 644	-5 712 243	-0,8 %	-5 823 324	-5 949 844
ÅRETS RESULTAT	560 699	-15 032	-10 134 643	67319,1 %	-3 113 792	-200 104
Ökning (-) eller minskning (+) av fonder		-500		-100,0 %	0	0
Årets överskott (underskott)	560 699	-15 532	-10 134 643		-3 113 792	-200 104

* Aktuell budget per 26.9.2023

Nyckeltal

Verksamhetsintäkter / Verksamhetskostnader, %	27	25	25	-	25	25
Årsbidrag / Avskrivningar, %	110	100	-77	-	47	97
Årsbidrag, euro / invånare	521	488	-374	-	229	484
Över-/underskott från tidigare år, i tusen euro	53 868	54 429	54 413	-	44 279	41 165
Invånarantal vid årets slut	11 757	11 770	11 819	-	11 851	11 884

Resultatet 2024 är beräknat till -10 134 643 euro. Verksamheternas ramar är inte indexjusterade för 2025 och 2026. Förutom kostnaderna för KST som är uppräknade med 1,5 procent för planåren 2025 och 2026. Om de ingångsvärden som ligger till grund för budgeteringen visar sig vara felaktiga behöver ramarna revideras utgående från skatteprognoser, lönejusteringar mm.

Vad gäller bildningssektorn är anslaget för planåren preliminära och baserade på antagandet att elevunderlaget är konstant. Inför budget 2025 och budget 2026 är utgångspunkten att medelstillelningen till grundskola och barnomsorg justeras fullt ut enligt volym så att förändringar i barn- och elevunderlag påverkar anslaget med rörliga kostnader per elev.

Finansiering	Bokslut	Budget	Budget	Förändring	Plan	Plan
Belopp i euro, totalt	2022	2023*	2024	i procent	2025	2026
Kassaflödet i verksamheten						
Årsbidrag	6 124 853	5 742 611	-4 422 399	-177,0 %	2 709 532	5 749 740
Kassaflödet för investeringarnas del						
Investeringsutgifter	-5 619 528	-6 203 916	-5 702 755	-8,1 %	-11 475 000	-6 970 000
Finansieringsandelar till investeringsutgifter	257 616	188 977	377 000	99,5 %	1 707 500	31 250
Kassaflödet i verksamheten och investeringsarna	762 941	-272 328	-9 748 154	3479,6 %	-7 057 968	-1 189 010
Kassaflödet för finansieringens del						
Förändringar i utlåningen	4 313 122	1 421 480	1 421 480	0,0 %	1 421 480	1 421 481
Ökning av utlåning	-1 754	0	0	0,0 %	0	0
Minskning av utlåning	4 314 875	1 421 480	1 421 480	0,0 %	1 421 480	1 421 481
Förändringar i länestocken	-4 443 411	-1 940 375	5 779 523	-397,9 %	5 446 488	-232 471
Ökning av långfristiga lån	0	0	7 668 666		7 185 000	1 177 000
Minskning av långfristiga lån	-4 443 411	-1 940 375	-1 889 143	-2,6 %	-1 738 512	-1 409 471
Förändring av kortfristiga lån						
Förändringar i eget kapital	-310 179	0	0	0,0 %	0	0
Förändring av likvida medel	322 473	-791 223	-2 547 151	221,9 %	-190 000	0
Länestock 31 december	20 266 501	18 326 126	24 105 649	31,5 %	29 552 137	29 319 666
Lån euro/invånare	1 724	1 557	2 040	31,0 %	2 494	2 467
Likvida medel 31 december	9 299 073					
Likvida medel 1 januari	8 976 599					

* Aktuell budget per 26.9.2023

Årsbidrag	Bokslut	Budget	Budget	Förändring	Plan	Plan
Belopp i euro, per anslag	2022	2023*	2024	i procent	2025	2026
Stadsledningen	-4 880 297	-5 531 926	-5 232 293	-5,4 %	-5 232 293	-5 232 293
Social service	-11 044 916	-11 506 194	-12 525 461	8,9 %	-12 713 343	-12 904 043
Finansiering	64 881 917	66 341 120	58 792 104	-11,4 %	66 111 798	69 152 706
Bildningsnämnden	-22 079 021	-22 387 835	-23 448 295	4,7 %	-23 448 295	-23 258 295
Medborgarinstitutet	-440 148	-386 647	-421 496	9,0 %	-421 496	-421 496
Kultur- och fritidsnämnden	-4 588 786	-4 592 880	-4 970 266	8,2 %	-4 970 266	-4 970 266
4mbk Pommern	-251 315	-268 011	-294 042	9,7 %	-294 042	-294 042
Äldreomsorgsnämnden	-13 592 256	-13 860 871	-14 452 630	4,3 %	-14 452 630	-14 452 630
Infrastrukturnämnden	-4 815 880	-5 010 135	-5 234 647	4,5 %	-5 234 527	-5 234 527
Fastighetsavdelningen	2 363 369	2 107 366	2 487 015	18,0 %	2 487 015	2 487 015
VA-verket	1 099 646	1 452 349	1 492 523	2,8 %	1 492 523	1 492 523
Stadsutvecklingsnämnden	-342 144	-431 520	-422 623	-2,1 %	-422 623	-422 623
Byggnadsnämnden	-185 316	-182 205	-192 289	5,5 %	-192 289	-192 289
Summa Årsbidrag	6 124 853	5 742 611	-4 422 399	-177,0 %	2 709 532	5 749 740

* Aktuell budget per 26.9.2023

Avskrivningar och nedskrivningar utgör respektive anslags avskrivningsplan med skild bindande verkan.

Avskrivningar och nedskrivningar	Bokslut	Budget	Budget	Förändring	Plan	Plan
Belopp i euro, totalt	2022	2023*	2024	i procent	2025	2026
Stadsledningen	-169 854	-288 769	-317 335	9,9 %	-365 813	-390 931
Social service	-132 903	0	0	0,0 %	0	0
Finansiering	0	0	0	0,0 %	0	0
Bildningsnämnden	-21 603	-27 603	-38 603	39,9 %	-37 802	-37 000
Medborgarinstitutet	0	0	0	0,0 %	0	0
Kultur- och fritidsnämnden	-318 700	-347 320	-373 011	7,4 %	-383 668	-375 024
4mbk Pommern	-133 077	-128 419	-125 607	-2,2 %	-127 305	-127 154
Äldreomsorgsnämnden	-6 763	-14 013	-31 263	123,1 %	-31 263	-31 263
Infrastrukturnämnden	-1 166 755	-1 222 807	-1 256 964	2,8 %	-1 270 229	-1 317 586
Fastighetsavdelningen	-2 606 691	-2 681 687	-2 487 015	-7,3 %	-2 430 517	-2 418 548
VA-verket	-1 005 812	-1 039 029	-1 074 449	3,4 %	-1 168 731	-1 244 342
Stadsutvecklingsnämnden	-1 996	-1 996	-1 996	0,0 %	-1 996	-1 996
Byggnadsnämnden	0	-6 000	-6 000	0,0 %	-6 000	-6 000
Summa avskrivningar och nedskrivningar	-5 564 155	-5 757 644	-5 712 243	-0,8 %	-5 823 324	-5 949 844

* Aktuell budget per 26.9.2023

Investeringar	Bokslut	Budget	Budget	Förändring	Plan	Plan
Belopp i euro, totalt	2022	2023*	2024	i procent	2025	2026
Stadsledningen	-507 817	-847 202	-734 734	-13,3 %	-200 000	-200 000
Social service	0	0	0	0,0 %	0	0
Finansiering	-565 499	0	0	0,0 %	0	0
Bildningsnämnden	0	-60 000	-50 000	-16,7 %	-50 000	-50 000
Medborgarinstitutet	0	0	0	0,0 %	0	0
Kultur- och fritidsnämnden	-55 004	-629 313	-202 021	-67,9 %	-332 500	-123 750
4mbk Pommern	-20 281	-25 369	-28 000	10,4 %	0	0
Äldreomsorgsnämnden	0	-90 000	-50 000	-44,4 %	0	0
Infrastrukturnämnden	-702 763	-1 233 851	-1 195 000	-3,1 %	-1 875 000	-4 035 000
Fastighetsavdelningen	-2 590 671	-1 772 650	-1 390 000	-21,6 %	-2 605 000	-980 000
VA-verket	-901 432	-1 345 000	-1 676 000	24,6 %	-4 705 000	-1 550 000
Stadsutvecklingsnämnden	0	0	0	0,0 %	0	0
Byggnadsnämnden	-18 445	-11 555	0	-100,0 %	0	0
Summa investeringar	-5 361 912	-6 014 939	-5 325 755	-11,5 %	-9 767 500	-6 938 750

* Aktuell budget per 26.9.2023

Investeringarna redovisas under respektive anslag.

Finansiella intäkter och kostnader	Bokslut	Budget	Budget	Förändring	Plan	Plan
Belopp i euro, totalt	2022	2023*	2024	i procent	2025	2026
Ränteintäkter	1 110 536	1 022 154	993 747	-2,8 %	935 565	879 752
Övriga finansiella intäkter	102 751	302 065	408 059	35,1 %	402 023	401 219
Räntekostnader	-179 644	-753 913	-1 007 617	33,7 %	-1 227 612	-1 228 842
Övriga finansiella kostnader	-32 708	-47 620	-31 000	-34,9 %	-31 000	-31 000
Summa finansiella intäkter och kostnader	1 000 935	522 686	363 189	-30,5 %	78 976	21 129

* Aktuell budget per 26.9.2023

Förväntad dividend från stadens dotterbolag Mariehamns Energi Ab ingår med 350 000 euro.

Skatteinkomster, landskapsandelar och -kompensationer

Budgeten för 2024 och planåren 2025–2026 grundar sig på att kommunalskatten hålls oförändrad på 17,00 procent men höjs till 17,5 procent det sista planåret. Även fastighetsskattesatserna för Allmän och Stadigvarande bostad 0,50 procent, Kraftverk 1,50 procent, Övriga bostadsbyggnader 0,90 procent, Allmännyttiga samfund 0,00 procent och Obebyggda byggplatser 6,00 procent hålls på samma nivå som år 2023.

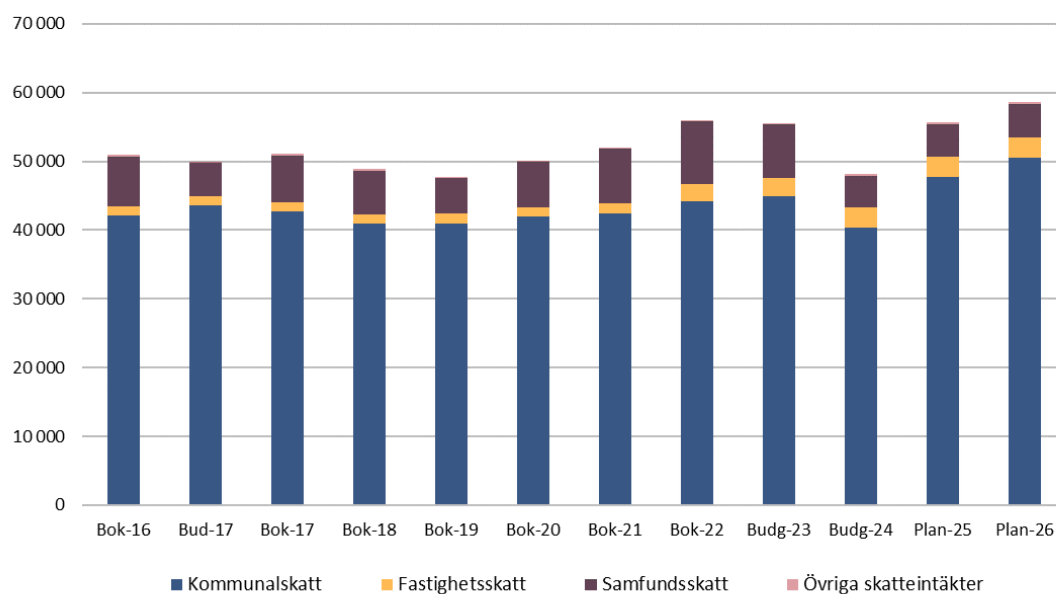
Som grund för bedömning av skatteinkomsterna har funnits Finlands kommunförbunds skatteprognos från den 25.9.2023, jämte uppgifter från finansministeriet. Budgeten för 2024 utgår från budgeterade skatteinkomster som överstiger den prognostiserade nivån med 2,2 miljoner euro.

Kommunalskatten 2024 är uppskriven med 1,0 miljoner euro, 2025 med 500 000 euro och 2026 med 250 000 euro. Prognosen för kommunalskatteinkomsterna har härletts från den uppskattade utvecklingen i hela landet men med beaktande av stadens egen befolkningsutveckling. Prognosen på riksnivå påverkas av negativa nyheter om sysselsättning och lönesummans utveckling. Utgående från att nedgången i riket syns främst inom industri- och byggsektorn och att dessa branscher inte är lika signifikanta för den åländska ekonomin synes det motiverat att budgetera kommunalskatteintäkterna något högre än prognosen. Att beloppet för 2023 är iögonfallande högt medan beloppet för 2024 är iögonfallande lågt beror på en rytmstörning i de åländska kommunernas utdelningsandelar till följd av ändringar i beskattningen som genomförts i riket med anledning av SOTE-reformen. Den totala effekten av rytmstörningen kan inte förutspås men det kan röra sig om att så mycket som 5 miljoner euro per år inflyter för mycket under 2023 och sedan för lite under 2024.

Samfundsskatten 2024 är uppskriven med 1,0 miljoner euro. Samfundsskatteprognosen från Finlands kommunförbund visar en nivå för samfundsskatteinkomsterna 2024 på 3,7 miljoner euro. Att uppskatta samfundsskattens utveckling är utmanande. Prognosen utgår från tidigare data och trender i företagens nuvarande beskattningsbeteende som indikerar att de ekonomiska utsikterna över lag har blivit alltmer negativa och osäkra. Övertid har staden både över- och underbudgeterat samfundsskatten. I genomsnitt har staden under perioden 2018 – 2022 uppburit 7 miljoner euro per år i samfundsskatt. Ett resultat av de förändringar i beskattningssystemet som genomförs i samband med SOTE-reformen är att de direkt utbetalade samfundsskatterna från och med år 2023 minskar med en tredjedel som i stället betalas ut i form av landskapskompensationer för samfundsskatteersättning. Utgående från en tidigare genomsnittlig samfundsskatt på 7 miljoner euro skulle en ny genomsnittlig samfundsskattenivå ligga på 4,7 miljoner euro och landskapskompensationerna för samfundsskatt sålunda på 2,35 miljoner. Eftersom de branscher som är föremål för störst nedgång i riket inte är lika signifikanta för ekonomin på Åland bedöms det rimligt att inte utgå från en fullt så låg nivå som i prognosen utan i stället budgetera med en samfundsskattenivå som motsvarar genomsnittet de senaste fem åren. För planåren 2024 och 2025 utgår budgeteringen av samfundsskatter och landskapskompensationer för samfundsskatter från samma genomsnittliga nivå förhöjd med 2 procent per år.

Fastighetsskatteprognosen är uppskriven med 200 000 i budget 2024 samt planåren 2025 och 2026 utgående från att staden arbetar aktivt med att uppdatera uppgifter som ligger till grund för beskattningen.

Skatteintäkter Mariehamn

Belopp i tusen euro	Bud-16	Bok-16	Bud-17	Bok-17	Bok-18	Bok-19	Bok-20	Bok-21	Bok-22	Budg-23	Budg-24	Plan-25	Plan-26
Kommunalskatt	43 238	42 106	43 634	42 702	40 879	40 905	41 931	42 480	44 175	44 984	40 305	47 684	50 532
Fastighetsskatt	1 318	1 282	1 346	1 271	1 466	1 550	1 385	1 470	2 549	2 620	2 970	2 970	2 970
Samfundsskatt	3 169	7 244	4 750	6 884	6 336	5 122	6 641	7 859	9 098	7 731	4 664	4 757	4 852
Övriga skatteintäkter	237	311	242	225	160	169	201	194	231	194	265	265	265
Skatteintäkter totalt	47 961	50 943	49 972	51 082	48 841	47 746	50 158	52 003	56 053	55 530	48 204	55 676	58 620

Landskapsandelar och -kompensationer

Landskapsandelar- och kompensationer	Bokslut 2022	Budget 2023*	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026
Belopp i euro, totalt					
Landskapsandelar	5 651 454	5 007 703	5 300 617	5 385 427	5 493 135
Landskapskompensationer	-40 125	3 062 291	3 955 109	4 001 749	4 049 322
Landskapskompensation för samfundsskatteersättning	0	1 395 969	2 332 000	2 378 640	2 426 213
Landskapskompensation för åländskt reseavdrag	0	98 279	82 798	82 798	82 798
Landskapskompensation för grundavdrag	0	1 568 043	1 540 311	1 540 311	1 540 311
Summa landskapsandelar och -kompensationer	5 611 329	8 069 994	9 255 726	9 387 176	9 542 457

* Aktuell budget per 26.9.2023

Landskapsandelarna är uppräknade med 1,6 procent i planår 2025 och 2,0 procent i planår 2026.

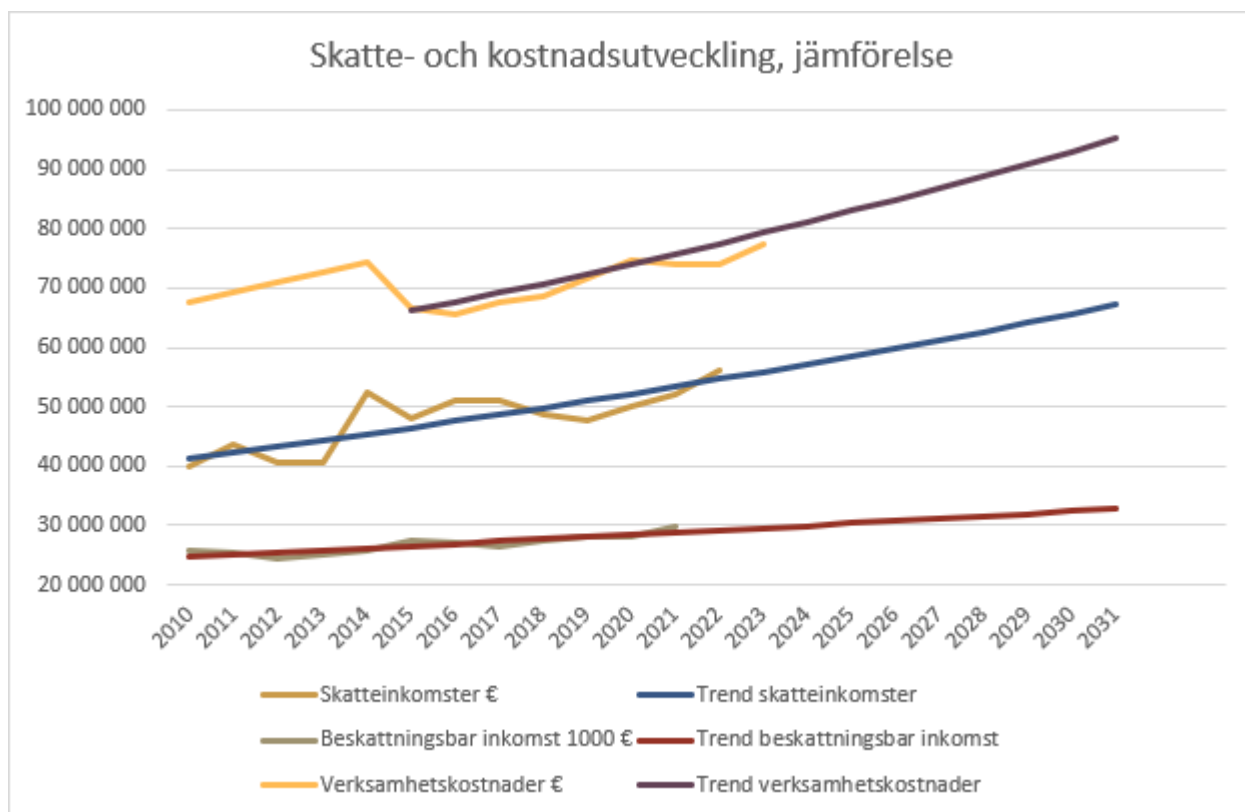
Prognoser	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Konsumentprisindex, ändring, %	2,2	7,1	5,5	2,5	1,6	2,0

Källa: Finansministeriets publikationer 2023:27

Invånarantal med årlig förändring i procent

Invånare i Mariehamn	År	Prognos										Budget	Plan	Plan
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Invånarantal 31 december		11479	11461	11565	11677	11743	11679	11705	11742	11757	11786	11819	11851	11884
Årlig förändring (<0,0% => 1,0%)		-	-0,2%	0,9%	1,0%	0,6%	-0,6%	0,2%	0,3%	0,1%	0,3%	0,3%	0,3%	0,3%

Av graferna nedan framgår en långsiktig trend över utveckling av stadens skatteintäkter och den beskattningsbara inkomsten. Grafen indikerar utrymme för kostnadsökning staden har under de kommande tio åren. Underskott i budget för enstaka år kan accepteras om staden på lång sikt har hållbara finanser.

Personal

Staden viktigaste framgångsfaktor är en kompetent, motiverad och välmående personal. Det är viktigt att medarbetarna har den kompetens som krävs för rollen och möjligheter till kompetenshöjande insatser främjas inom organisationen. Digitaliseringen medför nya arbetsmetoder men också nya utbildningsmöjligheter på nya lärplattformar.

Utgångspunkten är att stadens personalstyrka hålls i balans utifrån de anslag som är till förfogande. Det ökade behovet av service tillgodoses främst genom effektivisering och korrekt allokering av personal.

Staden fortsätter med att stöda personalen för att öka arbetshälsa, välmående i arbete och minskad sjukfrånvaro på grund av arbetsrelaterade orsaker. Sjukfrånvaroprocenten kan ge en skev bild på den faktiska arbetshälsan. Därför är det viktigt att analysera hurudan sjukfrånvaro det är frågan om. Riskerna i arbetet har förändrats över tid och därför måste staden ta fram stödformer för att förebygga den kognitiva belastningen som den allt mera digitala arbetsmiljön medför. Staden fortsätter att utveckla sina stödfunktioner som hjälper verksamheterna med bland annat arbetsmiljöfrågor, rekrytering och chefsstöd.

Alla anställda är medarbetare. Ett aktivt medarbetarskap är bland annat förhållning till arbetsuppgifterna och uppdraget. Alla anställda inom staden ansvarar över sin och andras arbetsmiljö och ska jobba aktivt för att bidra till ett gott samarbete mellan kollegor och chefer.

Förändringar tillsvidareanställd personal, budget 2024

	Ändring platsantal	% av heltid /plats	% av heltid, totalt	Arbetsavtal/ Tjänsteförhållande
<u>Bildningssektorn</u>				
Barnskötare, pool 6 st		22,6	135,6	
Barnskötare, pool	1	100	100	A
Kurator, barnomsorg		10	10	
Fritidspedagoger	3	78,4	235,2	A
Kurator, skola		10	10	
Administratör	1	100	100	T
Lärare för hemundervisning	1	100	100	T
<u>Äldreomsorgssektorn</u>				
Närvårdare	1	91,5	91,5	A
Närvårdare	2	82	164	A
<u>Stadsledningen</u>				
Utvecklingschef	1	100	100	T
Summa	10		1046,3	

Tidsplan över planering och utbyggnad av Mariehamn

Nedan följer en prioriteringsordning över stadens långsiktiga utvecklingsprojekt. Eftersom arbetena med projekten är omfattande eftersträvas en långsiktig prioritering.

- Egnahemstomter på obebyggd mark i stadens ägo tas fram
 - 2024: Analys av vilka oexploaterade områden som kan tas i anspråk för bostadsbebyggelse utgående från grönplanen.
 - Apalängen, egnahemsområde
 - 2024: Utkast och förslag till stadsplan tas fram och godkänns.
 - Strödda tomter i staden
 - 2024: Utkast utarbetas och presenteras
 - 2025: Förslag tas fram och godkänns
- Rönnerbergs Torg
 - 2024: Under våren fastställs planen efter att under hösten 2023 behandlats i nämnden och stadsstyrelsen.
 - 2025: Projektering av området.
 - 2026: Tomterna börjar arrenderas/säljas.
 - 2027: Tomterna börjar arrenderas/säljas.
- Arrendeavtalen som går ut under de närmaste åren ses över i god tid och beslut tas över tomternas framtida användning
 - 2024: Förslag till stadsplaner tas fram och godkänns.
 - Servicestationerna
 - 2024: Underlagsmaterial och analyser tas fram samt utkast till stadsplaner tas fram.
 - 2025: Förslag till stadsplaner tas fram och godkänns.
 - Storgärdan strand
 - 2024: Utkast till stadsplan tas fram.
 - 2025: Förslag till stadsplaner tas fram och godkänns
- Klintkajen och Rossen planeras med en strandpromenad som fortsätter till Algots Varv och med bostäder vid kajen och eventuellt flytande hus
 - 2024: Utredningar, analyser och en vision tas fram.
 - 2025: Konsekvenser av olika markanvändningsalternativ med skisser tas fram.
 - 2026: Utkast till stadsplan tas fram.
- Planeringen av privat mark i södra staden påbörjas 2023. Staden förbinder sig att slutföra planeringen för att skapa en ändamålsenlig helhet
 - 2024: Vision, utredningar och analyser tas fram. Delar kan eventuellt föras till utkast och förslag inom detta år.
 - 2025: Resterande delar av området arbetas vidare på och behövliga analyser och utredningar görs
 - 2026: Utkast till stadsplaner tas fram
 - 2027: Förslag till stadsplaner godkänns.
- Omdaning av oattraktiva områden såsom Korrvik utreds och planeras för nya verksamheter.
 - 2024: Diskussionsunderlag och skisser tas fram.
 - 2026: Dialog med markägare.
 - 2027: Utkast till stadsplan tas fram.
- Planeringen av bostadsö / flytande hus inleds efter genomförandet av Rönnerbergs torg.
 - 2024: Vision, utredningar och analyser tas fram.
 - 2025: Vision, utredningar och analyser tas fram.
 - 2026: Utkast till stadsplan tas fram.
 - 2027: Utkast till stadsplan tas fram.

Stadsledningen

Övergripande utvecklingsområden

Mariehamns stad ska erbjuda sina invånare en svårslagen livskvalitet och vara en föregångare inom frågor som rör välmående, demokrati och hållbarhet. Detta förutsätter inte enbart att staden förmår producera kommunal service av högsta möjliga kvalitet och därmed ett effektivt resursutnyttjande utan också att gränssnittet och interaktionen mellan staden och dess invånare fungerar. Stadsledningen svarar för att leda, övervaka, utveckla och tillhandahålla tjänster inom för staden övergripande och gemensamma områden. För att säkerställa att staden lyckas leva upp till sina höga ambitioner behöver stadsledningen ha ett starkt utvecklingsfokus och -tempo.

Stadsledningen är sedan 1 oktober 2023 indelad i en förvaltnings-, en HR- och en utvecklingsstab. Ambitionen är en flexibla organisation med bättre förutsättningar till interaktion och synergier, ett ännu aktivare personalansvar med bättre möjligheterna att utveckla staden som attraktiv arbetsgivare samt bättre möjligheter att allokera resurser till utveckling och förbättringsarbete.

Det ekonomiska läget ställer krav på att stadsledningen tar ansvar för att utveckla funktioner som möjliggör ett effektivt resursutnyttjande i staden som helhet. Utvecklingsområden som behöver adresseras är digitalisering, ekonomistyrning, personalförsörjning, stödtjänster, interna transfereringar, extern finansiering, mm.

Vad gäller stadens budgetprocess avser stadsledningen i samarbete med berörda förvaltningar tydligare definiera vilka mekanismer som ska ligga bakom medelstildelning, detta kan särskilt gälla verksamheter som är lagstadgade och starkt volymberoende så som exempelvis skola.

Förvaltningen av stadens fastigheter är idag delad mellan fastighetsavdelningen och kultur- och fritidsnämnden. Under året utreds frågan om gemensam förvaltning av stadens samtliga fastigheter under en huvudman.

Stadsledningen i samarbete med stadsmiljösektorn utarbetar ett strategiskt markpolitiskt program för att möjliggöra inflyttning och byggande i Mariehamn på lång sikt, där också frågan om Svinö och Styrö hanteras.

Driftsbudget

Verksamhet: Stadsledningen

Konto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	73 160	34 000	182 341	148 341
Avgiftsintäkter	-86		0	0
Understöd och bidrag	291 490	278 000	399 760	121 760
Övriga verksamhetsintäkter	42 934	43 058	42 758	-300
Interna verksamhetsintäkter	7 044 287	7 165 779	7 309 100	143 320
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	7 451 784	7 520 837	7 933 959	413 121
Löner och arvoden	-5 286 271	-5 570 764	-5 866 776	-296 012
Lönebikostnader	-1 336 450	-1 653 050	-1 316 267	336 783
Summa Personalkostnader	-6 622 721	-7 223 814	-7 183 043	40 771
Köp av tjänster	-3 135 683	-2 990 295	-3 075 763	-85 468
Material, förnödenheter och varor	-1 673 062	-1 836 276	-1 834 504	1 772
Bidrag	-41 500	-30 000	-40 000	-10 000
Övriga verksamhetskostnader	-53 256	-115 420	-57 202	58 218
Interna verksamhetskostnader	-805 860	-856 959	-975 740	-118 782
- därav internhyra	-290 220	-343 564	-437 979	-94 416
- därav kost- och lokalservice	-82 171	-81 796	-80 554	1 242
- därav centrala it kostnader	-273 870	-280 443	-292 980	-12 537
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-12 332 081	-13 052 764	-13 166 252	-113 488
VERKSAMHETSBRIDRAG	-4 880 297	-5 531 926	-5 232 293	299 633
Årsbidrag	-4 880 297	-5 531 926	-5 232 293	299 633
Avskrivningar och nedskrivningar	-169 854	-288 769	-317 335	-28 566
ÅRETS RESULTAT	-5 050 150	-5 820 695	-5 549 628	271 067
Årets överskott (underskott)	-5 050 150	-5 820 695	-5 549 628	271 067
Summa Resultat	-5 050 150	-5 820 695	-5 549 628	271 067

Verksamhet: Social service

Konto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	60 490	13 800		-13 800
Övriga verksamhetsintäkter	427 371			
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	487 861	13 800		-13 800
Lönebikostnader	-44 879			
Summa Personalkostnader	-44 879			
Köp av tjänster	-11 476 785	-11 519 994	-12 525 461	-1 005 467
Övriga verksamhetskostnader	-3 202			
Interna verksamhetskostnader	-7 910			
- därav centrala it kostnader	-7 910			
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-11 532 777	-11 519 994	-12 525 461	-1 005 467
VERKSAMHETSBRIDRAG	-11 044 916	-11 506 194	-12 525 461	-1 019 267
Årsbidrag	-11 044 916	-11 506 194	-12 525 461	-1 019 267
Avskrivningar och nedskrivningar	-132 903			
ÅRETS RESULTAT	-11 177 819	-11 506 194	-12 525 461	-1 019 267
Årets överskott (underskott)	-11 177 819	-11 506 194	-12 525 461	-1 019 267
Summa Resultat	-11 177 819	-11 506 194	-12 525 461	-1 019 267

Verksamhet: Finansiering

Konto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budgetavvikelse
Övriga verksamhetsintäkter	447 034	400 000	300 000	-100 000
Interna verksamhetsintäkter	1 882 461	1 931 302	1 894 189	-37 113
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	2 329 495	2 331 302	2 194 189	-137 113
Löner och arvoden			-1 006 909	-1 006 909
Lönebikostnader	0		-218 091	-218 091
Summa Personalkostnader	0		-1 225 000	-1 225 000
Köp av tjänster	-5 081			
Övriga verksamhetskostnader	0			
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-5 080		-1 225 000	-1 225 000
VERKSAMHETS BIDRAG	2 324 414	2 331 302	969 189	-1 362 113
Skatteintäkter	56 053 251	55 529 888	48 204 000	-7 325 888
Landskapsandelar och kompensationer	5 503 317	7 957 243	9 255 726	1 298 483
Finansiella intäkter och kostnader	1 000 935	522 686	363 189	-159 497
Årsbidrag	64 881 917	66 341 120	58 792 104	-7 549 016
ÅRETS RESULTAT	64 881 917	66 341 120	58 792 104	-7 549 016
Ökning (-) eller minskning (+) av fonder		-500		500
Årets överskott (underskott)	64 881 917	66 340 620	58 792 104	-7 548 516
Summa Resultat	64 881 917	66 340 620	58 792 104	-7 548 516

De lokala lönejusteringspottarna är budgeterade centralt under anslaget Finansiering.

Investeringsbudget

År: 2024 Verksamhet: Stadsledningen

		Avskr. antal år	Total Budget	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Summa
Alla objekt	Utgifter					-734 734	-200 000	-200 000	-1 134 734
Alla objekt	Netto					-734 734	-200 000	-200 000	-1 134 734
20070 KOMMITTE FÖR RENOVERING AV DOKTORSVILLAN	Utgifter	40	-600 000		-300 000	-300 000			-300 000
20070 KOMMITTE FÖR RENOVERING AV DOKTORSVILLAN	Netto	40	-600 000		-300 000	-300 000			-300 000
23062 HÅRDVARA TILL FÖRVALTNINGSNÄT	Utgifter	10	-140 000	-57 457	-290 000	-140 000	-140 000	-140 000	-420 000
23062 HÅRDVARA TILL FÖRVALTNINGSNÄT	Netto	10	-140 000	-57 457	-290 000	-140 000	-140 000	-140 000	-420 000
23079 PROJEKTERING O KONKURENSUTSÄTTNING AV STADENS IT	Utgifter	5	-50 000	-50 657	-50 000	-50 000			-50 000
23079 PROJEKTERING O KONKURENSUTSÄTTNING AV STADENS IT	Netto	5	-50 000	-50 657	-50 000	-50 000			-50 000
23080 FUNKTIONALITET I HYPERGENE	Utgifter	5	-78 000		-78 000	-56 734			-56 734
23080 FUNKTIONALITET I HYPERGENE	Netto	5	-78 000		-78 000	-56 734			-56 734
23081 FIBERUTBYGGNAD	Utgifter	3	-60 000		0	-60 000	-60 000	-60 000	-180 000
23081 FIBERUTBYGGNAD	Netto	3	-60 000		0	-60 000	-60 000	-60 000	-180 000
23082 SERVERLAGRING IMPLEMENTERING	Utgifter	5			0	-88 000			-88 000
23082 SERVERLAGRING IMPLEMENTERING	Netto	5			0	-88 000			-88 000
25012 TIDSRAPPORTERINGSSYSTEM	Utgifter	5			0	-40 000			-40 000
25012 TIDSRAPPORTERINGSSYSTEM	Netto	5			0	-40 000			-40 000

Bildningsnämnden

Övergripande utvecklingsområden

Förvaltningen gör en verksamhetsöversyn med syfte att se över befintliga resurser och framtida resursbehov (personal, digitalisering, utrymmen). Särskild fokus ska sättas på hållbar arbetsbelastning och processkartläggning.

Verksamhetsöversynen behöver även göras i den aspekten att börja planera för det övergripande målet med att Mariehamn är indelat i tre barnomsorgs- och skoldistrikt, där alla erbjuder både specialundervisning och undervisning i årskurs 1–9. Undervisningen är individanpassad och modern, skolresultaten de bästa i Norden, barnen och ungdomarna är välmående och verksamheten är anpassad efter olika familjers unika behov. De tidiga stödinsatserna inom barnomsorg och skola koordineras med KST.

Förvaltningen utreder möjligheterna till ersättande lokaler av god kvalitet inom staden för medborgarinstitutets och uppdragsutbildningens verksamhet som alternativ till verksamheten i Böndernas hus, eftersom lokalen är dyr och inte ändamålsenlig enligt dagens behov. Staden ska även i övrigt se över möjligheterna att minska hyreskostnaderna för medborgarinstitutets verksamhet. Ett nytt samarbetsavtal för medborgarinstitutet mellan Mariehamns stad och kommunerna utarbetas.

Driftsbudget

Verksamhet: Bildningsnämnden

Konto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	2 353 868	2 482 938	2 575 340	92 402
Avgiftsintäkter	793 052	872 789	958 266	85 477
Understöd och bidrag	38 156			
Övriga verksamhetsintäkter	59 101	71 400	46 400	-25 000
Interna verksamhetsintäkter	10 665			
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	3 254 842	3 427 127	3 580 006	152 879
Löner och arvoden	-13 223 826	-13 164 068	-13 747 674	-583 606
Lönebikostnader	-3 006 139	-2 957 026	-3 219 176	-262 150
Summa Personalkostnader	-16 229 965	-16 121 094	-16 966 850	-845 756
Köp av tjänster	-991 971	-1 061 410	-1 025 419	35 991
Material, förnödenheter och varor	-676 246	-696 405	-703 512	-7 107
Bidrag	-619 308	-702 000	-661 180	40 820
Övriga verksamhetskostnader	-215 200	-249 476	-307 637	-58 161
Interna verksamhetskostnader	-6 601 174	-6 984 577	-7 363 703	-379 126
- därav internhyra	-3 008 819	-3 196 119	-3 517 693	-321 575
- därav kost- och lokalservice	-2 930 056	-3 118 616	-3 156 941	-38 325
- därav centrala it kostnader	-465 557	-473 611	-479 431	-5 820
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-25 333 863	-25 814 962	-27 028 301	-1 213 339
VERKSAMHETSBI DRAG	-22 079 021	-22 387 835	-23 448 295	-1 060 460
Årsbidrag	-22 079 021	-22 387 835	-23 448 295	-1 060 460
Avskrivningar och nedskrivningar	-21 603	-27 603	-38 603	-11 000
ÅRETS RESULTAT	-22 100 625	-22 415 438	-23 486 898	-1 071 460
Årets överskott (underskott)	-22 100 625	-22 415 438	-23 486 898	-1 071 460
Summa Resultat	-22 100 625	-22 415 438	-23 486 898	-1 071 460

Bildningsnämndens ram har höjts för år 2024 till 23 256 339 euro (tidigare 22 789 691 euro). Internhyrorna har höjts med 10,3 procent vilket innebär en utökad kostnad för bildningssektorn om ca 330 000 euro. Fördelningen av den lokala justeringspotten är inte med i ramen utan justeras senare utifrån utfallet av förhandlingarna.

Den tidsbundna tjänsten som administratör som skapades 2023 inrättas som en tillsvidare tjänst från 1.1.2024. Resursen kan stödja daghem, grundskolor och medborgarinstitutet med olika uppgifter såsom exempelvis stöd i

förvaltning, upphandling och rekrytering av korttidsvikarier. Under året genomförs en översyn av administrativa rutiner i syfte att minska behovet av administrativa stödtjänster inom sektorn.

Barnomsorg

För barnomsorgen kan noteras att kostnaderna för den samhällsstödda barnomsorgen helt har utgått eftersom Waldorfbarnträdgården samt Mariehamns församling/ Sankt Mårtens daghem har lagt ner sina verksamheter. Detta innebär minskade kostnader om ca 100 000 euro. De barn som har haft plats inom den samhällsstödda barnomsorgen har beretts plats på stadens daghem.

Även kostnaderna för hemvårdsstödet ser ut att minska sett till utfallet 2023 och kostnaderna har för 2024 minskats från 700 000 euro till 660 000 euro.

Vad gäller intäkter föreslås att maxtaxan inom barnomsorgen höjs från 220 euro till 240 euro. Därtill föreslås en ändring så att familjen kan få en och en halv månads avgiftsfrihet om barnet är ledigt åtta sammanhängande veckor. Tidigare kunde familjerna få åtta veckors avgiftsfrihet. Förändringen föreslås från 1.2.2024, och beräknas ge utökade intäkter om 70 000 euro.

Vikariekostnaderna inom barnomsorgen har varit underbudgeterade och för 2024 föreslås därför att daghemmens barnskötarpooler om 78,4 % utökas till heltid, totalt 6. Vikarieresursen behövs på daghemmen och det har även visat sig svårt att rekrytera barnskötare i deltidsarbete. Det inrättas även en barnskötarpool i heltidsarbete som ska delas mellan daghemmen Storstugan och Blåklockan. Denna utökning av personal beräknas kosta ca 90 000 euro på årsbasis. Eftersom vikariekostnaderna överskrider och bemanningen på daghemmen är lagstadgad bedömer förvaltningen att förändringen är nödvändig. Personalpoolerna inom barnomsorgen samordnas under året på så sätt att en gemensam pool skapas för stadens samtliga daghem.

Det finns inom barnomsorgen en kuratorstjänst 50 procent av heltid vilken kan användas av samtliga daghem. Platsen som kurator utökas till 60 procent vilket innebär tre fulla dagar per vecka då kurator är tillgänglig. Detta behövs eftersom efterfrågan på kuratorstjänster har varit stor från daghemmen.

Bildningsnämnden genomför en kartläggning av de framtida platsbehoven inom barnomsorgen gällande åldersfördelning och geografisk spridning.

För att klara budgetramen för bildningssektorn har följande åtgärder vidtagits inom barnomsorgen:

Det har inte anslagits personalresurs för barnomsorgens digitalisering, vilket har önskats för att möta kraven på digitalisering enligt läroplanen för barnomsorgen från 1.8.2022. Det vore önskvärt att i framtiden prioritera IT-handledning för barnomsorgens personal enligt grundskolans modell.

Materialkostnaderna har totalt sänkts med cirka 21 000 euro.

Grundskola och fritidshem

Fritidshemmen

En stor satsning på fritidshemmen planeras inför 2024. Tre platser som fritidspedagog om 78,4 procent av heltid inrättas på fritidshemmen för att stärka den pedagogiska verksamheten, en fritidspedagog per fritidshem. Sex tidsbundna kombitjänster i heltidsarbete som barnskötare/assistent, två per fritidshem, ersätter nuvarande tidsbundna assistentresurser. Detta genomförs som ett led i att stärka bemanningen på fritidshemmen och få en bättre personalkontinuitet som gynnar hela verksamheten.

Vad gäller intäkterna för fritidshemmen föreslås att maxtaxan höjs till 172,80 euro. Blivande årskurs ett föreslås få komma till fritidshemmen första vardagen i augusti, vilket har efterfrågats. Denna förändring torde vara kostnadsneutral eftersom familjerna annars har rätt att använda sin daghemsplats till och med skolstart. Dock föreslås servicenivåerna minskas så att endast barn med vårdnadshavare som studerar aktivt eller arbetar har rätt att använda sin fritidshemsplats under skollov.

Grundskolorna

Allmänt kan konstateras att elevunderlaget har ökat jämfört med prognosen för 2024.

Antalet elever från annan kommun i stadens grundskolor är oförändrat, men det omförhandlade samarbetsavtalet med Jomala kommun innebär utökade intäkter om ca 50 000 euro på årsbasis.

Kostnaderna för barn i annan kommun ökar med ca 120 000 euro 2024. Dessa kostnader är inget som förvaltningen kan påverka. Detta kan innebära oförutsedda kostnader som är mycket höga.

Vikariekostnaderna har varit underbudgeterade och förvaltningen bedömer att de måste justeras inför budget 2024. Detta innebär utökade kostnader om 20 000 euro.

Antalet elever inom den förberedande undervisningen, det vill säga barn med annat modersmål som börjar i stadens skolor, ökar med 25 procent 2024 jämfört med föregående läsår. Detta innebär ökade kostnader. Även antalet elever som läser svenska 2 ökar, vilket ger något utökade kostnader.

Platsen som kurator i Ytternäs skola utökas från 0,5 till 0,6 årsarbetare för att möta efterfrågan på kuratorstjänster, vilken är hög.

En tidsbunden anställning som skolcoach i heltidsarbete i Övernäs skola 1–6 skapas. Det innebär kostnader om cirka 30 000 euro. Till Övernäs budgeteras även för utökad tidsbunden assistentresurs till en årskostnad om ca 21 000.

Budgetmedel för den reviderade IT-planen om 133 000 euro finns upptaget. IT-budgeten utökas med ca 36 000 euro och innebär att elever i årskurs 7 får egna enheter från och med hösten 2024. IT- planen innebär att eleverna i årskurserna 7–9 kommer att ha egna enheter hösten 2026. Budgeten kommer att behöva utökas successivt under denna tidsperiod med ca 133 000 euro.

Grundvux innebär vuxnas möjlighet att läsa in grundskolekompetens efter läroplikten. Staden köper denna tjänst av Ålands folkhögskola. Staden har fler elever anmälda till Grundvux än tidigare, sex elever 2024. Detta innebär i utökade kostnader om cirka 7 000 euro.

Hemundervisningen planeras att samordnas på Åland från och med den 1.1.2024 och Mariehamn ska fungera som värdkommun. Tillsynen samordnas för att säkerställa rättssäkerheten för alla inblandade. Tillsynen beräknas kosta ca 90 000 euro men beräknas ge intäkter från kommunerna om ca 74 000 euro. En tjänst som lärare på heltid för hemundervisningen inrättas i samband med budget 2024.

För att klara budgetramen för bildningssektorn har följande åtgärder vidtagits inom bildning (grundskola och fritidshem):

Timresursen, som styrs genom landskapsförordning har minskats med en veckotimme i årskurs 3 – 4 från och med 1.8.2024. Det innebär att eleverna får 24 timmar undervisning i stället för 25. Detta minskar kostnaderna med 20 000 euro för 2024, 40 000 euro på årsbasis. Minimiantalet timmar som kan undervisas enligt förordningen i dessa årskurser är 23 och maximiantalet är 25 timmar.

Den icke-lagstadgade aktiviteten lek och rörelse som grundskolorna har erbjudit eleverna i årskurs ett tas bort. Detta innebär en minskning av kostnaderna på årsbasis om cirka 26 000 euro och för budgetåret 2024 ca 13 000 euro. Lek och rörelse har inneburit en extra rörelselektion per vecka.

Materialkostnaderna har sänkts med ca 27 000 euro.

Det har inte anslagits medel för talterapijänster eller utökad städning (enligt hösten 2023 års modell).

Verksamhet: Medborgarinstitutet

Konto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	1 142 553	1 032 727	1 116 032	83 305
Avgiftsintäkter	182 844	275 000	270 000	-5 000
Understöd och bidrag	38 344	32 250	202 500	170 250
Övriga verksamhetsintäkter	93 939	101 836	96 000	-5 836
Interna verksamhetsintäkter	428 598	308 040	480 760	172 720
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	1 886 278	1 749 853	2 165 292	415 439
Löner och arvoden	-990 731	-912 812	-992 495	-79 683
Lönebikostnader	-234 675	-203 472	-230 669	-27 197
Summa Personalkostnader	-1 225 406	-1 116 284	-1 223 164	-106 880
Köp av tjänster	-141 292	-183 915	-230 550	-46 635
Material, förnödenheter och varor	-107 842	-112 750	-114 350	-1 600
Övriga verksamhetskostnader	-360 755	-360 602	-392 500	-31 898
Interna verksamhetskostnader	-599 143	-475 699	-626 224	-150 525
- därav kost- och lokalservice	-89 472	-88 321	-87 734	587
- därav centrala it kostnader	-14 954	-15 313	-15 604	-291
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-2 434 438	-2 249 250	-2 586 788	-337 538
VERKSAMHETS BIDRAG	-548 160	-499 398	-421 496	77 902
Landskapsandelar och kompensationer	108 012	112 750		-112 750
Årsbidrag	-440 148	-386 647	-421 496	-34 849
ÅRETS RESULTAT	-440 148	-386 647	-421 496	-34 849
Årets överskott (underskott)	-440 148	-386 647	-421 496	-34 849
Summa Resultat	-440 148	-386 647	-421 496	-34 849

Medborgarinstitutets ram för 2024 är 421 496 euro.

Inför budget 2023 inledde den dåvarande ny tillträdde rektorn arbetet med att separera kostnaderna för den fria bildningen, Böndernas hus, och uppdragsutbildningen (SFI, SIA och SUAS). Detta arbete har fortsatt inför detaljbudget 2024 och kostnaderna för Medis bedöms nu vara budgeterade på rätt verksamheter. Genomgången och korrigeringarna i budgeteringen innebär följande för detaljbudgeten 2024.

Kostnaderna för den fria bildningen sjunker med 88 718 euro till 494 312 euro. Detta beror på korrigeringar i personalbudgeten samt övriga mindre ändringar.

Kostnaderna för Böndernas hus uppgår till 576 760 euro. Samtliga kostnader, även kostnaderna för lokalservice och vaktmästeri är inkluderade.

Kostnaderna för Böndernas hus är fördelade genom internhyra så att den fria bildningen står för hälften av kostnaderna och uppdragsutbildningen för den andra hälften. I det fall att staden inte längre skulle sköta SFI, SIA och SUAS på uppdrag av landskapsregeringen skulle kostnaderna för Böndernas hus stiga enormt. Därför finns en aktivitet i verksamhetsplanen gällande att "Utreda möjligheten till ersättande lokaler av god kvalitet inom staden för medborgarinstitutets och uppdragsutbildningens verksamhet som alternativ till verksamheten i Böndernas hus, eftersom lokalen är dyr och inte ändamålsenlig enligt dagens behov. Staden ska även i övrigt se över möjligheterna att minska hyreskostnaderna för medborgarinstitutets verksamhet."

Uppdragsutbildningen har mer korrekta personalkostnader budgeterade och intäkterna är justerade enligt sannolikt utfall.

Vad gäller personalen på Medis har budgeterats för en tidigare inrättad tidsbunden plats som utbildningssamordnare, med syfte att leda uppdragsutbildningen. Orsaken till att platsen är tidsbunden är att Medis sköter SFI, SIA och SUAS enligt tidsbundna avtal med landskapsregeringen enligt upphandling som medborgarinstitutet har fått. Ledningen av uppdragsutbildningen har tidigare skötts av biträdande rektor. Biträdande rektor på Medis ska i stället senast från 1.8.2024, få en tydlig roll som kursplanerare för den fria bildningen. Detta för

att säkerställa kvaliteten på kursverksamheten, i större utsträckning hålla kontakten med landskommunerna och tillse att landsbygden behandlas jämbördigt och att deras synpunkter på den fria bildningen beaktas.

Informationskontoret Kompassens verksamhet flyttades under 2023 och budgeteras för 2024 från stadsledningen.

Förvaltningen konstaterar över lag att det finns ett stort behov av att kartlägga processer och arbeta med att utveckla medborgarinstitutets verksamhet på ett strukturerat sätt. För att kunna använda både personella och andra resurser ansvarsfullt enligt principen om god förvaltning behöver staden se över den fria bildningen. Detta arbete är påbörjat och leds av rektor på medborgarinstitutet tillsammans med personalen och bildningskansliet.

Investeringsbudget

År: 2024 Verksamhet: Bildningsnämnden

		Avskr. antal år	Total Budget	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Summa
Alla objekt	Utgifter					-50 000	-50 000	-50 000	-150 000
Alla objekt	Netto					-50 000	-50 000	-50 000	-150 000
40119 MÖBLER TILL SKOLORNA	Utgifter	5			-60 000	-50 000	-50 000	-50 000	-150 000
40119 MÖBLER TILL SKOLORNA	Netto	5			-60 000	-50 000	-50 000	-50 000	-150 000

Grundskolornas skolmöbler behöver uppdateras, både pulpeter, möbler i allmänna utrymmen och pedagogernas arbetsbord.

Kultur- och fritidsnämnden

Övergripande utvecklingsområden

Kultur- och fritidssektorn har en central roll i Mariehamns stads vision för 2040 när det gäller att utveckla möjligheterna till en aktiv fritid för alla. Mariehamnarna ska gå från konsumenter till producenter för att själva vara med och skapa ett attraktivt utbud av kultur- och fritidsaktiviteter. Staden skapar förutsättningar i form av plattformar som idrottsanläggningar, bibliotek och lättillgängliga utrymmen inom- och utomhus.

I dagsläget har staden idrottsanläggningar, ungdomsgård och bibliotek av mycket hög standard. Grundförutsättningarna är goda för utveckling och att nå visionens mål att Mariehamn ska bli Nordens populäraste kultur- och idrottsdestination. Det gäller att följa med och vara medveten om att kraven och önskemålen förändras snabbt i dagens samhälle. Inte minst pandemin har visat hur människors vanor förändras. För att hänga med i utvecklingen och möta nya brukarkrav behöver kultur- och fritidssektorn se över sitt sätt att arbeta och det i dialog med brukarna. Anläggningarna ska vara moderna och drivas av kompetent personal.

Ett fokusområde de närmaste åren blir ungdomsverksamheten och möjligheten att utveckla den.

Digitalisering av tjänster bör intensifieras och göras mera användarvänliga, detta gäller bland annat bokningsprogram samt möjligheten att köpa biljetter och betala på nätet.

Driftsbudget

Verksamhet: Kultur- och fritidsnämnden

Konto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	241 747	252 711	248 545	-4 166
Avgiftsintäkter	457 576	377 039	466 940	89 901
Understöd och bidrag	10 039	5 300	5 000	-300
Övriga verksamhetsintäkter	566 355	576 710	584 519	7 808
Interna verksamhetsintäkter	90 267	85 995	96 925	10 930
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	1 365 985	1 297 755	1 401 929	104 173
Löner och arvoden	-1 704 340	-1 794 753	-1 845 306	-50 553
Lönebikostnader	-442 526	-396 441	-422 147	-25 706
Summa Personalkostnader	-2 146 866	-2 191 194	-2 267 453	-76 259
Köp av tjänster	-417 640	-376 195	-434 630	-58 435
Material, förnödenheter och varor	-712 953	-559 170	-706 191	-147 021
Bidrag	-199 433	-221 813	-212 300	9 513
Övriga verksamhetskostnader	-11 072	-12 986	-11 009	1 977
Interna verksamhetskostnader	-2 466 806	-2 529 277	-2 740 612	-211 335
- därav internhyra	-2 062 472	-2 128 080	-2 349 333	-221 253
- därav kost- och lokalservice	-209 086	-203 651	-195 906	7 745
- därav centrala it kostnader	-61 671	-63 151	-64 351	-1 200
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-5 954 771	-5 890 635	-6 372 195	-481 560
VERKSAMHETS BIDRAG	-4 588 786	-4 592 880	-4 970 266	-377 387
Årsbidrag	-4 588 786	-4 592 880	-4 970 266	-377 387
Avskrivningar och nedskrivningar	-318 700	-347 320	-373 011	-25 691
ÅRETS RESULTAT	-4 907 486	-4 940 200	-5 343 277	-403 077
Årets överskott (underskott)	-4 907 486	-4 940 200	-5 343 277	-403 077
Summa Resultat	-4 907 486	-4 940 200	-5 343 277	-403 077

Budgeteringen av idrottsanläggningarnas intäkter bygger på senare tids utfall. Fortsättningsvis är trenden uppåtgående för Idrottsgårdens bowlinghall och avgiftsintäkterna för Mariebad. Ingånget avtal med Wiklöf Holding som gör att huvudarenan bär företagets namn går ut år 2024. Att det inte längre finns någon färjetrafik från Kapellskär påverkar framför allt beläggningen av fotbollsplanerna negativt.

För idrottsanläggningarnas del planeras en rad förbättringar under år 2024 som är utöver de vanliga inköpen och underhåll. Förutom den gängse servicen till mariehamnarna och övriga är detta befogat då anläggningarna kommer att ingå i genomförandet av både Tall Ships Race och Åland Sports Week. Det system (Windows 98) som styr automatiken av Baltichallens ventilation, värme och vatten är från det att hallens invigdes år 1999 och behöver av naturliga orsaker förnyas. Uppgraderingen kommer även att innebära att personalen kan utföra behövlig styrning från kontoret i Idrottsparken i stället för att åka till Baltichallen. Matchklockan på WHA fungerar inte tillfredsställande. Kostnader för en ny klocka har tagits med i budgeten. I Mariebads budget har en kostnad för en solsimulator tagits med. Med en solsimulator kan besökarna erbjudas ljusterapi under årets mörkaste månader. En uppgradering av basketplanen mellan Idrottsparken och Ålands lyceum planeras liksom en komplettering av utegymmens redskap. Fönster, dörrar och tak kommer att renoveras på Idrottsparkens kontors- och servicehus. I ett av Idrottsgårdens omklädningsrum planeras en uppfräschning och inköp av skåp för bowlingväskor.

Inom ungdomsenheten görs en satsning för att förnya verksamheten. Ett eftermiddagscafé planeras i bibliotekets källarlokal. Det pågår även ett arbete med en virtuell ungdomsgård. Ett ungdomsråd startar och ansvaret för detta ligger på ungdomsenheten. Rådet har ett eget verksamhetskonto i budgeten.

Inom kultur och bibliotek utvecklas verksamheten mycket i samarbete med besökare och olika arrangörer. Alltmer digital service efterfrågas och under året uppdateras bibliotekets service gällande lånedatorer och surfplattor.

Potten för aktivitets- och grundbidragen har sänkts eftersom Åland Gymnastics inte längre får bidrag från staden. Anläggningsbidraget till Ridklubben Sleipner har ökats med 5 000 euro då det inte har justerats sedan avtalet undertecknades år 2002.

Verksamhet: 4mbk Pommern

Konto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budgetavvikelse
Löner och arvoden	-1 080			
Lönebikostnader	-1 150			
Summa Personalkostnader	-2 230			
Köp av tjänster	-5 520	-9 000	-19 200	-10 200
Bidrag	-205 678	-223 692	-240 469	-16 777
Interna verksamhetskostnader	-37 887	-35 319	-34 373	946
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-251 315	-268 011	-294 042	-26 031
VERKSAMHETS BIDRAG	-251 315	-268 011	-294 042	-26 031
Årsbidrag	-251 315	-268 011	-294 042	-26 031
Avskrivningar och nedskrivningar	-133 077	-128 419	-125 607	2 811
ÅRETS RESULTAT	-384 392	-396 430	-419 650	-23 220
Årets överskott (underskott)	-384 392	-396 430	-419 650	-23 220
Summa Resultat	-384 392	-396 430	-419 650	-23 220

Driftsbudgeten för 4 mbk Pommern består till största delen av det bidrag som staden enligt avtal betalar till Stiftelsen Ålands sjöfartsmuseum för fartygets publika och museala förvaltning samt löpande underhåll. Bidraget indexjusteras årligen. I budgeten har justering beräknats till 7,5 procent. Dessutom har det upptagits medel för att utreda hur och när Pommerndockan ska tömmas för att möjliggöra en besiktning av fartyget. Detta innebär att ramen överskrids.

Investeringsbudget

År: 2024 Verksamhet: Kultur- och fritidsnämnden

		Avskr. antal år	Total Budget	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Summa
Alla objekt	Inkomster					35 000	87 500	31 250	153 750
Alla objekt	Utgifter					-237 021	-420 000	-155 000	-812 021
Alla objekt	Netto					-202 021	-332 500	-123 750	-658 271
44195 UPPGRADERING AV HYLLOR, MÖBLER ETC. VID BARNAVDELN	Utgifter	5			0	0	-40 000		-40 000
44195 UPPGRADERING AV HYLLOR, MÖBLER ETC. VID BARNAVDELN	Netto	5			0	0	-40 000		-40 000
44500 KONSTNÄRLIG MILJÖGESTALTNING, BUDGET%	Utgifter				-33 602	-37 021	-30 000	-30 000	-97 021
44500 KONSTNÄRLIG MILJÖGESTALTNING, BUDGET%	Netto				-33 602	-37 021	-30 000	-30 000	-97 021
47191 UTEGYM VID MARIEBAD	Utgifter	10			0	-60 000			-60 000
47191 UTEGYM VID MARIEBAD	Netto	10			0	-60 000			-60 000
47280 ISMASKIN	Inkomster	10	35 000		0	35 000			35 000
47280 ISMASKIN	Utgifter	10	-140 000		0	-140 000			-140 000
47280 ISMASKIN	Netto	20	-105 000		0	-105 000			-105 000
47304 NY KONSTGRÄSMATTA TILL WHA	Inkomster	10			0	0	87 500		87 500
47304 NY KONSTGRÄSMATTA TILL WHA	Utgifter	10			0	0	-350 000		-350 000
47304 NY KONSTGRÄSMATTA TILL WHA	Netto	20			0	0	-262 500		-262 500
47306 TOPPNING AV BALTICHALLENS GOLV	Inkomster	10			0			20 000	20 000
47306 TOPPNING AV BALTICHALLENS GOLV	Utgifter	10			0			-80 000	-80 000
47306 TOPPNING AV BALTICHALLENS GOLV	Netto	20			0			-60 000	-60 000
47307 PARKOURPARK	Inkomster	10			0			11 250	11 250
47307 PARKOURPARK	Utgifter	10			0	0		-45 000	-45 000
47307 PARKOURPARK	Netto	20			0	0		-33 750	-33 750

År 2024

Islandias ismaskin från år 1999 behöver bytas. Maskinen, som är den enda på Åland, har tidigare renoverats men är nu i sådant skick att driftssäkerheten är osäker. Kostnaden beräknas till 140 000 euro. Budgeteringen baseras på att detta belopp reduceras med 25 procent genom bidrag från penningautomatmedlen.

Utegyms vid Mariebad: Gymmet ska rikta sig till en publik som önskar en mer utmanande träningsform. Kostnad: 60 000 euro.

Konstnärlig miljögestaltning: Enligt stadens konstplan avsätts 0,7 procent av stadens budgeterade nettoinvesteringar som konstinvestering dock minst 30 000 euro. Vid varje förändring av stadens årliga nettoinvestering i samband med stadsdirektörens budgetförslag, stadsstyrelsens budgetförslag och fullmäktiges budgetbeslut så kommer investeringsbudgeten för konstnärlig miljögestaltning räknas om.

År 2025

Ny konstgräsmatta till WHA. Planen på huvudarenan invigdes år 2020 och kommer att behöva bytas ut kontinuerligt för att klara av att möta de krav som elitverksamhet ställer. Dessa krav testas årligen och så länge som planen klarar dem finns ingen orsak att byta ut konstgräset. Det kan alltså hända att investeringskostnaden kan skjutas framåt i tiden något år. Kostnaden beräknas till 350 000 euro. Budgeteringen baseras på att detta belopp reduceras med 25 procent genom bidrag från penningautomatmedlen.

Uppgradering av bibliotekets barnavdelning. Barnavdelningen har inte uppgraderats grundligt sedan biblioteket öppnade 1989. Verksamheten och besökarnas behov har förändrats. Investeringen handlar främst om att förnya möbleringen. Barnfamiljer är en prioriterad målgrupp i biblioteket.

Konstnärlig miljögestaltning: Enligt stadens konstplan avsätts 0,7 procent av stadens budgeterade nettoinvesteringar som konstinvestering dock minst 30 000 euro. Vid varje förändring av stadens årliga nettoinvestering i samband med stadsdirektörens budgetförslag, stadsstyrelsens budgetförslag och fullmäktiges budgetbeslut så kommer investeringsbudgeten för konstnärlig miljögestaltning räknas om.

År 2026

Toppning av Baltichallens golv. Toppning innebär att det befintliga, slitna golvet får ett nytt ytskikt. Kostnaden beräknas till 80 000 euro. Budgeteringen baseras på att detta belopp reduceras med 25 procent genom bidrag från penningautomatmedel.

Parkourpark. Parkour är en träningsmetod där utövaren forcerar olika typer av hinder genom att bland annat hoppa, krypa och rulla. Kostnaden för en parkourpark beräknas till 45 000 euro. Budgeteringen baseras på att detta belopp reduceras med 25 procent genom bidrag från penningautomatmedlen.

Konstnärlig miljögestaltning: Enligt stadens konstplan avsätts 0,7 procent av stadens budgeterade nettoinvesteringar som konstinvestering dock minst 30 000 euro. Vid varje förändring av stadens årliga nettoinvestering i samband med stadsdirektörens budgetförslag, stadsstyrelsens budgetförslag och fullmäktiges budgetbeslut så kommer investeringsbudgeten för konstnärlig miljögestaltning räknas om.

År: 2024 Verksamhet: 4mbk Pommern

		Avskr. antal år	Total Budget	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Summa
Alla objekt	Inkomster					112 000			112 000
Alla objekt	Utgifter					-140 000			-140 000
Alla objekt	Netto					-28 000			-28 000
46405 RESTAURERING AV DÄCK OCH SKANSTAK	Inkomster		112 000		101 477	112 000			112 000
46405 RESTAURERING AV DÄCK OCH SKANSTAK	Utgifter	15	-140 000	-101 407	-126 846	-140 000			-140 000
46405 RESTAURERING AV DÄCK OCH SKANSTAK	Netto	15	-28 000	-101 407	-25 369	-28 000			-28 000

Restaureringen av Pommerns däck och skanstak har dragit ut på tiden. Starten var ursprungligen planerad till år 2021 men pandemin gjorde det omöjligt att genomföra. Virket inköptes år 2022 och arbetet av den första etappen upphandlades våren 2023. Totalkostnaden för projektet beräknas bli cirka 100 000 euro dyrare än den ursprungliga planen. Arbetet med skansdäcket och -taket startade hösten 2023 och slutförs 2024. Renoveringen av poopdäck planeras att genomföras 2024–2025 om budgetmedel beviljas. Ålands landskapsregering står för 80 procent av kostnaden.

Äldreomsorgsnämnden

Övergripande utvecklingsområden

Äldreomsorgen i Mariehamns stad erbjuder trygg och kvalitativ omsorg inom två inriktningar:

1. Enheten för social service för äldre och hemmaboendeservice

Hemmaboendeservicen främjar möjligheterna till ett gott och tryggt hemmaboende för alla över 65 år. Hemmaboendeservicen omfattar både seniorcenterverksamhet (enhet för social service för äldre) och hemservice. Seniorcentret kännetecknas av lågtröskelverksamhet med satsningar på servicehandledning för att kunna bättra ge information och rådgivning i frågor som berör seniorer.

2. Enheten för boendeservice

Korttidsvård, effektiverat serviceboende och institutionsvård är de boendeformer som tillhandahåller heldygnsomsorg för den äldre. En förutsättning för erhållande av boendeservice är att hemservicetjänster, närståendevård eller andra tjänster som stöder boende i hemmet redan prövats som stöd i vardagen och bedöms vara otillräckliga. Äldreomsorgen stödjer närståendevårdare med avlastning och rekreation genom korttidsvårdsplatser. Boendeservicen gör en satsning på välfärdstekniska lösningar i syfte att öka livskvalitet, trygghet och en meningsfull vardag.

Äldreomsorgsnämndens viktigaste fokusområde 2024 och planåren 2025-2026 är att driva förverkligandet av ett äldre- eller demenscenter enligt det inriktningsbeslut som stadsfullmäktige fattar beslut om.

Andra viktiga fokusområden 2024 utifrån Mariehamns stads vision 2040 är

1. Digitala hjälpmedel och välfärdsteknik
2. Utveckling av hemservice
3. Mening, sammanhang och värdighet

Driftsbudget

Verksamhet: Äldreomsorgsnämnden

Konto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	1 552 019	1 396 669	1 391 367	-5 302
Avgiftsintäkter	2 254 902	2 055 800	1 955 600	-100 200
Understöd och bidrag	3 250	4 000	4 000	0
Övriga verksamhetsintäkter	490 573	469 000	479 000	10 000
Interna verksamhetsintäkter	46			
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	4 300 789	3 925 469	3 829 967	-95 502
Löner och arvoden	-9 148 082	-9 157 620	-9 390 116	-232 496
Lönebikostnader	-2 055 508	-2 094 600	-2 219 937	-125 337
Summa Personalkostnader	-11 203 590	-11 252 220	-11 610 053	-357 833
Köp av tjänster	-1 734 762	-1 568 412	-1 377 217	191 195
Material, förnödenheter och varor	-319 334	-289 346	-333 750	-44 404
Bidrag	-374 225	-397 000	-407 000	-10 000
Övriga verksamhetskostnader	-292 842	-355 780	-329 564	26 216
Interna verksamhetskostnader	-3 968 292	-3 923 582	-4 225 012	-301 430
- däruv internhyra	-1 668 072	-1 706 325	-1 919 864	-213 539
- däruv kost- och lokalservice	-1 975 102	-1 897 398	-1 978 115	-80 717
- däruv centrala it kostnader	-245 200	-251 085	-255 855	-4 770
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-17 893 045	-17 786 340	-18 282 597	-496 257
VERKSAMHETS BIDRAG	-13 592 256	-13 860 871	-14 452 630	-591 759
Årsbidrag	-13 592 256	-13 860 871	-14 452 630	-591 759
Avskrivningar och nedskrivningar	-6 763	-14 013	-31 263	-17 250
ÅRETS RESULTAT	-13 599 019	-13 874 884	-14 483 893	-609 009
Årets överskott (underskott)	-13 599 019	-13 874 884	-14 483 893	-609 009
Summa Resultat	-13 599 019	-13 874 884	-14 483 893	-609 009

Fokusområden att specifikt satsa på 2024, utifrån Mariehamns stads vision 2040

Digitala hjälpmedel och välfärdsteknik

Äldreomsorgen ska aktivt utvecklas i digitalisering och modernisering av arbetssätten och implementera digitala hjälpmedel samt välfärdsteknik. Förutom att digitalisering skapar en bättre vardag för de äldre i det egna hemmet bidrar den nya tekniken till en lägre arbetsbelastning för personalen, mindre sårbarhet inom organisationen och tryggare arbetsplatser. Kostnaden för de flesta digitala system handlar om leasingkostnader, med undantag av viss utrustning som ingår startkostnaden.

Nyckelfria lås, uppstart och utrustning, - 40 000 euro

Mening, sammanhang och värdighet: Utveckling av hemservice och Seniorcenter

Äldreomsorgen planerar att öppna nytt Seniorcenter i Trobergshemmets gatuplan Norragatan-Ålandsvägen i syfte att förebygga passivisering och ohälsa samt för att öka självständighet, kunskap och viljan att aktivt utforska, hämta kunskap, stöd och hjälp för att kunna leva i sitt ordinärt boende så länge som möjligt. Seniorcenter erbjuder kvalitativa aktiviteter där seniorer får information, utbildning och livsstilsrådgivning. Deltagarna kan även själva organisera aktiviteter, både inom Seniorcenter och boendeservice. Genom att flytta in i nya lokaler får Seniorcenter och hemservice bättre flöde i samarbetet och kan effektivisera resursanvändningen.

- Ökad hyreskostnad sammanlagt för Seniorcenter och hemservice - 37 787 euro per år

- Ökade hyresintäkter i Johannahemmet med uthyrning 2 lägenheter i samband med att hemservice flyttar till lokalerna bredvid Seniorcenter. + 9 500 euro per år

Övrigt:

Förbättring av arbetsmiljö: Ett klientrum byggs om till ett arbetsutrymme på grund av otrygg och ineffektiv arbetsmiljö i den nuvarande lokalen. Minskning av intäkt ca -18 000 euro per år.

Förändring av arbetsavtalsförhållande till ett tjänstemannaförhållande: En befintlig vakans som biträdande enhetschef omvandlas från arbetsavtalsförhållande till ett tjänstemannaförhållande på enheten för social service för äldre tillhörande Seniorcenter. Detta är nödvändigt för att trygga hela klientprocessen från bedömning till beslut. Förändringen kräver inte mer budgetmedel eftersom det handlar om en befintlig vakans.

Stadsfullmäktige har beviljat medel för trygga personaltillgången med ett anslag på 102 000 euro för år 2024. Förvaltningen ämnar använda medlen till ett resursteam vars uppgift är att förstärka verksamheterna vid frånvaro eller av annan orsak.

Äldreomsorgsnämnden förbereder ett underlag för upphandling av behövliga platser i Mariehamn.

Kostnadseffekterna av en ny klientavgiftslag är svårt att bedöma:

- Institution: Att minimibeloppet för vad klienten ska ha kvar ändrar från 112 euro till 150 euro påverkar inte.
- Effektiviserat serviceboende: Avgiftsintäkten beräknas att minska. Omöjligt att förutspå på grund av att avgiften är inkomstbaserad.
- Närståendevårdavlastning: Om avgiften för närståendevårdavlastning (11,60 euro) slopas blir intäkterna ca - 3 000 euro lägre.
- Hemservice: Intäkterna beräknas att minska med ca 6,6 procent, - 22 500 euro.

Investeringsbudget

År: 2024 Verksamhet: Äldreomsorgsnämnden

		Avskr. antal år	Total Budget	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Summa
Alla objekt	Utgifter					-50 000			-50 000
Alla objekt	Netto					-50 000			-50 000
34002 HJÄLPMEDEL	Utgifter	5				-50 000			-50 000
34002 HJÄLPMEDEL	Netto	5				-50 000			-50 000

Hjälpmedel, -50 000 euro

Samtliga boenderum inom institution är förberedda för takliftssystem varav två tredjedelar av rummen även har kompletta motorer och skenor. En investering i fler takliftsmotorer innebär att samtliga institutionsklienter kan förflyttas smidigt och skonsamt i sina rum. Utöver fler takliftrar är verksamheten i behov av att förnya hjälpmedelsinventarierna samt investera i fler hjälpmedel som underlättar ergonomin.

Infrastrukturnämnden

Övergripande utvecklingsområden

År 2024 inleder stadsmiljönämnden sitt första verksamhetsår. Stadsmiljösektorn handhar planläggning och planering, extern och intern serviceproduktion, förvaltning, drift och underhåll av stadens egendom samt myndighetsutövning inom sitt verksamhetsområde. Byggnadsnämnden utövar i enlighet med plan- och bygglagen fortsättningsvis tillsynen över byggnadsverksamheten i staden.

Stadsmiljösektorns uppdrag är kortfattat en vacker, trygg och tillgänglig stad. Genom att skapa en fysisk miljö som främjar ett hållbart och aktivt stadsliv bidrar vi till välmående, delaktighet och minskad klimatpåverkan. Verksamheten innebär att vi skapar förutsättningar för människor att arbeta, bo och verka i, men också att vi hittar lösningar för att bibehålla en balans mellan bebyggelse, människor och natur.

Under år 2024 strävar stadsmiljösektorn generellt efter att forma en enhetlig arbetsplatskultur med en gemensam bild av det serviceuppdrag vi har gentemot stadens invånare, företagare och besökare men också gentemot stadens egna verksamheter. Den delvis förnyade organisationsstrukturen behöver ges både tid att falla på plats och möjlighet till kontinuerliga justeringar för att kunna möta över tid varierande behov. En viktig målsättning inom den nya sektorn är att öka den interna dialogen och använda den samlade sakkunskapen brett för nå målet om en vacker, trygg och tillgänglig stad. Denna föresats stöds både genom att uppdatera formella rutiner och riktlinjer men också genom att utforma informella vanor i de dagliga arbetsuppgifterna.

Inom sektorns samtliga områden pågår ett arbete med att utveckla förvaltning och underhåll, samtidigt finns ett underhållsunderskott som behöver tas igen. Sektorn eftersträvar att under året att förtydliga och förbättra den interna planeringen.

Driftsbudget

Verksamhet: Infrastrukturnämnden

Konto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	1 954 206	1 999 381	2 015 119	15 737
Avgiftsintäkter	78 585	53 923	54 929	1 006
Understöd och bidrag	39 754			
Övriga verksamhetsintäkter	1 748 548	1 670 676	1 822 548	151 872
Interna verksamhetsintäkter	2 603 414	2 401 494	2 407 460	5 966
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	6 424 507	6 125 476	6 300 056	174 580
TILLVERKNING FÖR EGET BRUK	146 098	134 800	140 938	6 137
Löner och arvoden	-4 402 428	-4 439 106	-4 491 198	-52 092
Lönebikostnader	-1 121 329	-984 816	-1 041 173	-56 357
Summa Personalkostnader	-5 523 757	-5 423 922	-5 532 371	-108 449
Köp av tjänster	-910 297	-1 055 903	-1 177 600	-121 696
Material, förnödenheter och varor	-1 515 603	-1 379 737	-1 414 876	-35 140
Bidrag	-13 000	-22 700	-22 700	0
Övriga verksamhetskostnader	-158 910	-301 909	-417 672	-115 764
Interna verksamhetskostnader	-3 264 919	-3 086 240	-3 110 422	-24 182
- därav internhyra	-662 978	-681 398	-710 838	-29 441
- därav kost- och lokalservice	-90 006	-90 276	-82 524	7 751
- därav centrala it kostnader	-124 150	-127 130	-129 545	-2 415
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-11 386 485	-11 270 411	-11 675 641	-405 230
VERKSAMHETS BIDRAG	-4 815 880	-5 010 135	-5 234 647	-224 512
Årsbidrag	-4 815 880	-5 010 135	-5 234 647	-224 512
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 166 755	-1 222 807	-1 256 964	-34 157
ÅRETS RESULTAT	-5 982 636	-6 232 942	-6 491 611	-258 669
Årets överskott (underskott)	-5 982 636	-6 232 942	-6 491 611	-258 669
Summa Resultat	-5 982 636	-6 232 942	-6 491 611	-258 669

Anslaget Infrastrukturnämnden har enligt budgetramen för år 2024 ett driftsnetto om -5 233 507 euro (-6 452 564 euro inklusive avskrivningar).

Den övergripande verksamhetsförändringen som är aktuell år 2024 är den ovan nämnda förnyande organisationsstrukturen, där infrastrukturnämnden och stadsutvecklingsnämnden slås samman till stadsmiljönämnden. Stadsmiljösektorn strävar efter att stärka den strategiska planeringen. Det innebär ett tätt samarbete med stadsledningen för långsiktiga prioriteringar av stadens utbyggnad och utveckling. Omorganisationen ger även anledning att kritiskt granska de interna och externa processerna för sektorn. Målsättningen är bland annat att förenkla rutiner och stärka de stödfunktioner som finns och säkerställa att vi gör rätt sak i rätt tid. Mer konkret innebär det bland annat:

- Sektorns arbetsbeskrivningar inventeras och uppdateras vid behov. Otillsatta tjänster granskas och förs för behandling till fullmäktige för ombildning eller indragning.
- Digitaliseringen av serviceprocessen fortgår i enlighet med genomförd behovsanalys inom sektorn. En generell målsättning är enhetlig användning av Hilda för ärendehantering och diarieföring och effektivare nyttjande av program mellan verksamheterna. Mer specifika projekt som prioriteras är införande av arbetsplaneringsverktyg, digital tidrapportering samt införande av handterminal och streckkoder i lagret.
- E-tjänster inom bygglovshanteringen förbereds och lanseras.
- Inventering av sektorns strategier och planer genomförs och nödvändiga uppdateringar görs. Här ingår bland annat strategier för trafiksäkerhet och -flöden, energieffektiviseringar, laddinfrastruktur, dagvatten samt vatten- och avlopp.

Räddningsverket

Räddningsverkets detaljbudget inklusive avskrivningar balanserar på ett resultat om - 2,2 miljoner euro.

För att göra kostnadsfördelningen mellan stadens räddningstjänst och den prehospitaled verksamheten rättvis och transparent kommer avdelningen att särskilja uppgifterna som brandman och ambulanssjukvårdare. Detta kommer utöver kostnadsmissiga fördelar att ge bättre förutsättningar för personalens fortbildning, minskad kompetensbelastning samt enklare rekrytering. Målsättningen är att projektet ska vara slutfört till årsskiftet, dock under förutsättning att Ålands hälso- och sjukvård fattar beslut om den prehospitaled servicenivån.

Arbetet med en gemensam kommunal räddningsmyndighet fortsätter och enligt plan ska den nya myndigheten vara verksam till årsskiftet. Det betyder att stadens nuvarande räddningsmyndighet uppgår i en samkommunal organisation med Jomala kommun som huvudman. Till följd av detta måste staden fortsättningsvis organisera sitt operativa räddningsväsende samt revidera förvaltningsstadgan som reglerar räddningsmyndigheten. Beslut om hur arbetsledningen ordnas efter överlåtelsen är under planering.

Räddningstjänstens taxor indexjusteras men en större genomlysning görs under året för att säkerställa en korrekt prisnivå som inte konkurrerar med den privata sektorn i de fall tjänster kan köpas på flera håll.

Samhällstekniska avdelningen exklusive VA-verket

Driftsnettot för den skattebelastande verksamheten inom avdelningen inklusive avskrivningar är - 4,2 miljoner euro. Mätningseenheten bidrar med ett positivt driftsnetto om 1,2 miljon euro (arrendeinkomsterna ingår här) medan park- och gatuverksamheten har ett driftsnetto om - 5,4 miljoner euro.

Kostnaderna för vinterunderhållet har budgeterats till 250 000 euro. Beloppet är tillräckligt under en mild vinter men räcker inte till under snörika vintrar. Prioriteringar och ambitionsnivåer ses över kontinuerligt, men på grund av att nya bostadsområden samt två våtmarker har färdigställts med några års mellanrum är det svårt att få resurserna att räckas till mera än för allt nödvändigt underhåll.

En lekpark har tillkommit då Rådhusets lekpark övergick från fastighetsavdelningen till samhällstekniska avdelningen.

Kostnader för el och drivmedel steg kraftigt under 2023, hur situationen ser ut för år 2024 är i dagsläget svårt att förutspå. Att spara genom att släcka belysning ses inte som ett faktiskt alternativ efter tidigare försök.

En utökad takt för utbyte av belysningsarmaturer till mera energisnåla LED armaturer föreslås.

Hanteringskostnaderna för tjärasfalt varierar stort och är helt beroende av var schaktarbeten utförs. Det är inte möjligt att förutspå kostnaderna, eftersom akuta schaktningsarbeten kan behöva utföras.

Ramavtalen för vinterunderhåll, leverans av grus och sand samt för arbetsmaskiner och transporttjänster går ut 2024, en ny upphandling görs under året med nya avtal till sommaren, detta medför att kostnaderna kan stiga från hösten.

I övrigt ingår inte några poster som skulle leda till en utökning av kostnaderna, dock kan rådande förhållanden i omvärlden komma att påverka kostnadsbilden negativt. Användningen av befintliga personal- och materialresurser kan vid behov omprioriteras och flyttas mellan verksamheterna inom budgetramen.

Verksamheten lider av ett underhållsunderskott som presenterats tidigare, kostnaderna har de senaste åren stigit kraftigt. Osäkerhet råder ännu gällande elpriserna och i viss mån även drivmedelspriserna. Prisbilden i samhället har ändrat kraftigt sedan den senaste ramavtalsupphandlingen gällande vinterunderhåll, leverans av grus och sand samt för arbetsmaskiner och transporttjänster, varför dessa kostnader troligen kommer att öka från hösten. Arrendeintäkterna har ökat med 8,6 procent, detta bör täcka upp för våra ökade kostnader.

Verksamhet: Fastighetsavdelningen

Konto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	7 460	7 048		-7 048
Understöd och bidrag	1 125			
Övriga verksamhetsintäkter	595 355	581 648	480 577	-101 071
Interna verksamhetsintäkter	8 062 919	8 423 011	9 297 512	874 501
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	8 666 860	9 011 707	9 778 088	766 382
Löner och arvoden	-507 401	-542 304	-550 752	-8 448
Lönebikostnader	-127 195	-119 364	-126 618	-7 254
Summa Personalkostnader	-634 596	-661 668	-677 370	-15 702
Köp av tjänster	-1 521 678	-2 353 417	-2 648 337	-294 919
Material, förnödenheter och varor	-2 229 714	-1 872 985	-1 944 338	-71 353
Övriga verksamhetskostnader	-120 412	-140 578	-151 228	-10 650
Interna verksamhetskostnader	-1 797 091	-1 875 692	-1 869 801	5 891
- därav internhyra	-185 513	-190 707	-215 024	-24 317
- därav kost- och lokalservice	-26 977	-29 622	-22 869	6 752
- därav centrala it kostnader	-12 292	-12 587	-12 826	-239
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-6 303 491	-6 904 341	-7 291 073	-386 732
VERKSAMHETS BIDRAG	2 363 369	2 107 366	2 487 015	379 649
Årsbidrag	2 363 369	2 107 366	2 487 015	379 649
Avskrivningar och nedskrivningar	-2 606 691	-2 681 687	-2 487 015	194 672
ÅRETS RESULTAT	-243 322	-574 322	0	574 322
Årets överskott (underskott)	-243 322	-574 322	0	574 322
Summa Resultat	-243 322	-574 322	0	574 322

Fastighetsavdelningen

Fastighetsavdelningens detaljbudget inklusive avskrivningar balanserar på ett nollresultat. Budgetramen visar på ett resultat om -559 839 euro, men indexhöjningen av internhyrorna kompenserar för detta med ett års eftersläp.

Konsumtionsutgifterna för el förväntas under år 2024 ligga på en fortsatt hög nivå, motsvarande 2022 års kostnadsbild och även sett till innevarande års kraftiga prisökning. Den europeiska och även nordiska energimarknaden är fortsatt volatil. Fjärrvärmekostnaderna förväntas stiga några procent, men prisbilden är tämligen stabil i jämförelse med elpriset.

Fastighetsavdelningen arbetar fortsatt med att aktivt sänka energiförbrukningen genom att detektera och genomföra energiinbesparingsprojekt i fastighetsbeståndet. Genom modernisering och utbyggnad av fastighetsautomationen möjliggörs fortsatt förbättrad övervakning och styrning av de tekniska systemen i byggnaderna. Samtidigt ges också

bättre möjligheter att styra inomhusklimatet. Arbetet med energieffektiviseringar i fastigheterna har hittills uteslutande genomförts inom driftsbudgeten och med mycket gott resultat. Efter flera år av målinriktat arbete behöver stora delar av det fortsatta arbetet med energieffektiviseringar ske genom anslag i investeringsbudgeten. Flera större belysningsprojekt behöver genomföras under nästa år eftersom lysrör och kompaktlysror enligt EU-direktiv börjar fasa ut redan under innevarande år.

I det planerade byggnadstekniska fastighetsunderhållet fortgår det långsiktiga arbetet med att hantera underhållsskulden och genomföra projekt i prioriteringsordning. Möjligheterna att genomföra projekt inom det byggnadstekniska planerade underhållet påverkas starkt av trycket på vilka investeringsprojekt som ska genomföras.

I det löpande fastighetsunderhållet finns behov av ökade personella resurser för att hinna rondera fastighetsbeståndet med tätare intervall och regelbundenhet och även att arbeta mer strukturerat med bland annat underhållet av fastigheternas gårdsytor. Fastighetsavdelningen har också för avsikt att fortsätta arbetet med att successivt digitalisera ritningshandlingar och att ha ett mer digitalt arbetssätt.

Personalmässigt förväntas år 2024 medföra påtagliga skillnader mot tidigare år när processen med organisationsförändringen ska genomföras. Fastighetsavdelningen kommer att växa från 13 personer till cirka 65 personer, men mängden tillkommande arbetstimmar för fastighetsförvaltningen förväntas utgöra ett mindre tillskott när lokalservice och vaktmästeri lyfts in oförändrade i fastighetsavdelningen. Gränsdragningen mellan ett oförändrat vaktmästeri och den löpande fastighetsskötseln behöver nödvändigt tydliggöras.

Arbetet med den fortsatta kompetensutvecklingen av den egna personalen fortgår.

Verksamhet: VA-verket

Konto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	4 275 057	4 541 286	4 669 124	127 837
Understöd och bidrag	72			
Övriga verksamhetsintäkter	197 365	196 500	199 538	3 038
Interna verksamhetsintäkter	374 064	394 313	418 878	24 564
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	4 846 559	5 132 100	5 287 539	155 439
TILLVERKNING FÖR EGET BRUK	42 959	55 000	50 000	-5 000
Löner och arvoden	-590 576	-556 740	-565 128	-8 388
Lönebikostnader	-158 593	-122 580	-129 909	-7 329
Summa Personalkostnader	-749 169	-679 320	-695 037	-15 717
Köp av tjänster	-370 752	-349 363	-364 930	-15 567
Material, förnödenheter och varor	-1 769 316	-1 815 707	-1 860 765	-45 059
Övriga verksamhetskostnader	-41 657	-42 335	-43 238	-903
Interna verksamhetskostnader	-858 978	-848 026	-881 045	-33 019
- därav internhyra	-51 441	-52 881	-47 751	5 130
- därav kost- och lokalservice	-5 835	-5 868	-19 489	-13 620
- därav centrala it kostnader	-19 033	-19 490	-19 860	-370
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-3 789 872	-3 734 751	-3 845 015	-110 265
VERKSAMHETS BIDRAG	1 099 646	1 452 349	1 492 523	40 174
Årsbidrag	1 099 646	1 452 349	1 492 523	40 174
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 005 812	-1 039 029	-1 074 449	-35 419
ÅRETS RESULTAT	93 834	413 320	418 075	4 755
Årets överskott (underskott)	93 834	413 320	418 075	4 755
Summa Resultat	93 834	413 320	418 075	4 755

VA-verket

VA-verket finansieras av intäkter från avgifter för vatten och avlopp och budgeten baseras på ett överskott om 416 408 euro för att täcka VA-verkets behov av reinvesteringar. Driftbudgetökningen innehåller i stort sett endast kostnadsökningar för att kompensera för inflationen. Elpriserna förväntas ligga på samma höga nivå som år 2023 vilket även påverkar priset för kemikalier. Inköpspriset för vatten förväntas öka med 6 procent vilket inverkar på försäljningspriset både på vatten och avloppssidan.

Lotsbroverket är hårt belastat och det finns utmaningar med att klara reningskraven. Mariehamn och övriga Åland strävar mot tillväxt och Lotsbroverkets kapacitet måste snarast ökas. Det kommer ett nytt avloppsdirektiv från EU i slutet av år 2023 eller i början av 2024 där förslaget innehåller betydande skärpningar för utsläpp samt krav på energineutralitet. Lotsbroverket planerar att under 2024 komplettera befintlig förstudie gällande Lotsbroverkets utveckling med hur de nya kraven påverkar utbyggnadsplanerna.

Underhållet av ledningsnätet förväntas fortsätta som tidigare, dels i egen regi, dels genom utnyttjande av gällande ramavtal.

Investeringsbudget

År: 2024 Verksamhet: Infrastrukturnämnden

		Avskr. antal år	Total Budget	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Summa
Alla objekt	Inkomster					180 000	120 000	0	300 000
Alla objekt	Utgifter					-1 375 000	-1 995 000	-4 035 000	-7 405 000
Alla objekt	Netto					-1 195 000	-1 875 000	-4 035 000	-7 105 000
50039 UPPRUSTNING ÖSTERHAMN	Utgifter	20		-16 800	-40 000	0	-750 000	-1 150 000	-1 900 000
50039 UPPRUSTNING ÖSTERHAMN	Netto	20		-16 800	-40 000	0	-750 000	-1 150 000	-1 900 000
50049 MATTVÄTT	Utgifter	10				-60 000			-60 000
50049 MATTVÄTT	Netto	10				-60 000			-60 000
50186 ORTOFOTOKARTA	Utgifter	5			0			-40 000	-40 000
50186 ORTOFOTOKARTA	Netto	5			0			-40 000	-40 000
50192 CENTRUMGATA, GENERALPLAN	Utgifter	20			0	0		-500 000	-500 000
50192 CENTRUMGATA, GENERALPLAN	Netto	20			0	0		-500 000	-500 000
50193 TORGET, GENERALPLAN	Utgifter	20			0	0		-500 000	-500 000
50193 TORGET, GENERALPLAN	Netto	20			0	0		-500 000	-500 000
50194 TOMTER I ÄNDAN PÅ GRÄNDER	Utgifter	20			0	0		-150 000	-150 000
50194 TOMTER I ÄNDAN PÅ GRÄNDER	Netto	20			0	0		-150 000	-150 000
50249 GC-VÄGAR OCH GÅNGSTIGAR	Utgifter	20		-49 774	-100 000	-150 000	-150 000	-150 000	-450 000
50249 GC-VÄGAR OCH GÅNGSTIGAR	Netto	20		-49 774	-100 000	-150 000	-150 000	-150 000	-450 000
50264 SVIBYVÄGEN GC-VÄG	Utgifter	20			0	0	-150 000	-150 000	-300 000
50264 SVIBYVÄGEN GC-VÄG	Netto	20			0	0	-150 000	-150 000	-300 000
50266 BELYSNINGSPLAN OCH STYRNING	Utgifter	20			-50 000		-50 000		-50 000
50266 BELYSNINGSPLAN OCH STYRNING	Netto	20			-50 000		-50 000		-50 000
50267 LILLA HOLMEN	Utgifter	20			0	-50 000	-20 000	-20 000	-90 000
50267 LILLA HOLMEN	Netto	20			0	-50 000	-20 000	-20 000	-90 000
50268 DAGVATTENDAMM I MUSEIPARKEN	Utgifter	20			0	-150 000			-150 000
50268 DAGVATTENDAMM I MUSEIPARKEN	Netto	20			0	-150 000			-150 000
50269 TORGET ETAPP 2	Utgifter	20			0	-50 000			-50 000
50269 TORGET ETAPP 2	Netto	20			0	-50 000			-50 000
50270 TORGET, UPPGRADERING BELYSNING	Utgifter				0	0		-100 000	-100 000
50270 TORGET, UPPGRADERING BELYSNING	Netto				0	0		-100 000	-100 000
50271 BELYSNINGSENHETER	Utgifter	20			0	-150 000	-150 000	-150 000	-450 000
50271 BELYSNINGSENHETER	Netto	20			0	-150 000	-150 000	-150 000	-450 000
50503 MASKINPARKEN, REDSKAP	Utgifter	10			0	-20 000	-20 000	-20 000	-60 000
50503 MASKINPARKEN, REDSKAP	Netto	10			0	-20 000	-20 000	-20 000	-60 000
50504 LAGERHANTERINGSSYSTEM	Utgifter	5			0	-30 000			-30 000

		Avskr. antal år	Total Budget	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Summa
50504 LAGERHANTERINGSSYSTEM	Netto	5			0	-30 000			-30 000
59900 PROJEKTERINGAR	Utgifter	20			-30 000	-30 000	-100 000	-100 000	-230 000
59900 PROJEKTERINGAR	Netto	20			-30 000	-30 000	-100 000	-100 000	-230 000
59990 FORDON	Utgifter	10			0	-150 000	-150 000	-150 000	-450 000
59990 FORDON	Netto	10			0	-150 000	-150 000	-150 000	-450 000
59995 GATUARBETEN EFTER VA-GRÄVNINGAR	Utgifter	20			-50 000	-50 000	-300 000	-300 000	-650 000
59995 GATUARBETEN EFTER VA-GRÄVNINGAR	Netto	20			-50 000	-50 000	-300 000	-300 000	-650 000
70743 GODBYVÄGEN SÖDRA	Utgifter	20			0	0		-500 000	-500 000
70743 GODBYVÄGEN SÖDRA	Netto	20			0	0		-500 000	-500 000
70750 KILVÄGEN	Utgifter	20			0	-45 000			-45 000
70750 KILVÄGEN	Netto	20			0	-45 000			-45 000
70752 VITSIPPSGRÄND	Utgifter	20			0	-45 000			-45 000
70752 VITSIPPSGRÄND	Netto	20			0	-45 000			-45 000
70754 FISKEHAMNSVÄGEN	Utgifter	20			0	-160 000			-160 000
70754 FISKEHAMNSVÄGEN	Netto	20			0	-160 000			-160 000
83106 TRANSPORTBIL	Utgifter	10			0	-55 000	-35 000	-55 000	-145 000
83106 TRANSPORTBIL	Netto	10			0	-55 000	-35 000	-55 000	-145 000
83108 AMBULANS	Inkomster	10			0	180 000	0	0	180 000
83108 AMBULANS	Utgifter	10			0	-180 000	0	0	-180 000
83108 AMBULANS	Netto	20			0	0	0	0	0
83144 FÄLTCHFSBIL	Inkomster	10			0		120 000	0	120 000
83144 FÄLTCHFSBIL	Utgifter	10			0		-120 000	0	-120 000
83144 FÄLTCHFSBIL	Netto	20			0		0	0	0

Räddningsverket

En ny ambulans som fullt ut finansieras av Ålands hälso- och sjukvård kommer att upphandlas, anslag 180 000 euro. Dessutom kommer en transportbil att bytas ut till ett anslag om 55 000 euro.

Samhällstekniska avdelningen

I budgeten för år 2024 ingår ett årligt anslag för att kunna återställa och grundreparera gator i samband med VA-verkets grävningsarbeten. Projektkostnaderna specificeras i detaljbudgeten.

Ett årligt anslag för utbyte av fordon och maskiner samt utbyggnad av gc-vägar ingår enligt tidigare planering.

Anslaget för gc-vägar föreslås ökas till 150 000 euro för att ha möjlighet till att kunna genomföra gc-vägsprojekt på ett rationellt sätt.

Utredningar och analyser av underjordiska trafiklösningar i centrum pågår fortfarande. Staden arbetar aktivt för en lösning av trafikfrågorna, och återkommer med begäran om investeringsanslag om behov uppstår.

Anslag för den planerade upprustningen av Österhamn skjuts upp till år 2025 för att ha ett bättre beslutsunderlag. Innan projektet igångsätts måste ställning tas till om en avvikelse av utformningen av anläggningen från fastställd stadsplan förutsätter en ändring av stadsplanen. Beloppet för själva investeringen är riktgivande och behöver preciseras i samband med projekteringen. Anslag för stödmurar och hamnanläggningar, som är en förutsättning för markarbeten, ingår inte i nämndens budget utan måste budgeteras separat.

Upprustningen av Lilla Holmen utförs i takt med att planer för renoveringar och ombyggnader godkänns, ett anslag om 50 000 euro föreslås för tillgänglighetsanpassning samt övrig upprustning.

För en bättre dagvattenrening har en dagvattendamm i museiparken planerats, kostnaden beräknas till 150 000 euro.

Under år 2023 anlades en ny lekpark i Wirénska parken invid torget, projektet blev dyrare än budgeterat varvid delar som inte tillhör lekparken lämnades bort för att färdigställas år 2024, 50 000 euro kvarstår för färdigställandet. Projektet är en del av pågående förbättring av stadens centrumområde med målet att bli "Årets stadskärna 2024".

Ett anslag om 150 000 euro för uppgradering av belysningsenheter till mer energisnåla LED modeller samt byte av stolpar som rostade till den grad att de utgör en säkerhetsrisk. Det har tidigare utförts byten av 250 armaturer per år, med denna ökning är målsättningen att uppnå 750 per år så vi om cirka fem år kan ha allt konverterat till LED. Gamla modeller fasas även ut ur tillverkarnas sortiment varvid det blir svårare att få tag på armaturer.

År: 2024 Verksamhet: Fastighetsavdelningen

		Avskr. antal år	Total Budget	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Summa
Alla objekt	Utgifter					-1 390 000	-2 605 000	-980 000	-4 975 000
Alla objekt	Netto					-1 390 000	-2 605 000	-980 000	-4 975 000
59900 PROJEKTERINGAR	Utgifter	20			-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-300 000
59900 PROJEKTERINGAR	Netto	20			-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-300 000
60003 MARIEBAD, REINVESTERINGAR	Utgifter	30		-214 474	-510 000	-150 000	-150 000	-150 000	-450 000
60003 MARIEBAD, REINVESTERINGAR	Netto	30		-214 474	-510 000	-150 000	-150 000	-150 000	-450 000
60005 MARIEBAD, GRUNDRENOVERING	Utgifter	30			-100 000	-100 000			-100 000
60005 MARIEBAD, GRUNDRENOVERING	Netto	30			-100 000	-100 000			-100 000
60067 GRUNDFÖRBÄTTRINGAR I FASTIGHETER	Utgifter	30			-300 000	-300 000	-300 000	-300 000	-900 000
60067 GRUNDFÖRBÄTTRINGAR I FASTIGHETER	Netto	30			-300 000	-300 000	-300 000	-300 000	-900 000
60069 STADSHUSET, VENTILATION OCH VÄRME	Utgifter	20			-70 000	-70 000	-1 500 000		-1 570 000
60069 STADSHUSET, VENTILATION OCH VÄRME	Netto	20			-70 000	-70 000	-1 500 000		-1 570 000
60072 LADDNING ELBILAR INFRA	Utgifter	20		-16 790	-30 000	-100 000	-100 000		-200 000
60072 LADDNING ELBILAR INFRA	Netto	20		-16 790	-30 000	-100 000	-100 000		-200 000
60078 ÄLDRECENTER I MARIEHAMN	Utgifter	40				-100 000			-100 000
60078 ÄLDRECENTER I MARIEHAMN	Netto	40				-100 000			-100 000
60080 ENERGIEFFEKTIVISERING AV FASTIGBESTÄNDET	Utgifter	30			0	-470 000	-455 000	-430 000	-1 355 000
60080 ENERGIEFFEKTIVISERING AV FASTIGBESTÄNDET	Netto	30			0	-470 000	-455 000	-430 000	-1 355 000

Fastighetsavdelningen

Den fortsatta moderniseringen och renoveringen av Mariebad fortgår med bland annat uppgradering av ventilationsaggregaten, byte av bassängbelysning och fortsatt byggnadstekniskt underhåll. Under året kommer också effekten av det nya styrsystemet och implementeringen av belastningsberoende drift att kunna följas med förväntad betydande energiinbesparing.

Med start under 2024 och initialt som en 3-årig handlingsplan kommer ett anslag för budgetåret om 470 000 euro att möjliggöra att fastighetsavdelningen kraftigt skalar upp arbetet med energieffektivisering av fastighetsbeståndet genom ett brett projektpaket. Projekten spänner över flera teknikområden som värme- och ventilationssystem, inomhus- och områdesbelysning, solceller och fortsatt DUC-implementering. Fastighetsavdelningen arbetar också fortsatt med pilotprojektet att implementera en så kallad digital tvilling för Tekniska verken, där ritningar och fastighetsdata digitaliseras.

Som större investeringsprojekt finns ett tiotal projekt, där flera av projekten är i ett tidigt skede och saknar investeringsbeslut. Att påbörja flera av projekten samtidigt kommer kräva en lägre arbetstakt i projekten, eller ett tillskott av arbetstimmar, antingen genom anställande av personal eller nyttjande av konsulter.

Moderniseringen av stadshusets ventilation, renovering av avlopps- och värmesystem samt ytskiktsrenovering förväntas påbörjas under året med projektering. Byggandet av ett nytt daghem i Strandnäs och en eventuell expansion av Strandnäs skola norra är pausat i väntan på beslut. Arbetet med en utökning av äldreomsorgens kapacitet fortgår. Fastighetsavdelningens kartläggning av implementering av laddinfrastruktur behöver övergå i utbyggnad av infrastrukturen baserat på principbeslut.

100 000 euro föreslås för år 2024 och 100 000 euro för år 2025 för att förbereda stadens fastigheter för laddinfrastruktur för att uppfylla kraven i Landskapslag (2016:20) om energieffektivitet.

Investeringsanslag för projekt upptas när det finns konkreta projektunderlag så som en slutförd förstudie med relevanta kostnadsberäkningar och driftkonsekvenser som beslutsgrund. En förstudie om en utbyggnad av Trobergshemmet presenterades den 29 september 2023. Förstudien tillsammans med tidigare utredningar om byggnation för ett utökat antal platser inom äldreomsorgen blir föremål för politisk behandling under hösten 2023. Något anslag för fortsatt utredning, eventuell projektering eller investering tas därför inte upp i budgeten. Stadsstyrelsen återkommer med begäran om medel om ärendets fortsatta process kräver det.

År: 2024 Verksamhet: VA-verket

		Avskr. antal år	Total Budget	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Summa
Alla objekt	Inkomster					50 000	1 500 000		1 550 000
Alla objekt	Utgifter					-1 726 000	-6 205 000	-1 550 000	-9 481 000
Alla objekt	Netto					-1 676 000	-4 705 000	-1 550 000	-7 931 000
59999 OSPECIFICERAT	Utgifter	180			0	-1 356 000	-1 500 000	-1 500 000	-4 356 000
59999 OSPECIFICERAT	Netto	180			0	-1 356 000	-1 500 000	-1 500 000	-4 356 000
70507 STAMAVLOPP	Utgifter	30			0	0	-400 000		-400 000
70507 STAMAVLOPP	Netto	30			0	0	-400 000		-400 000
70569 CEDERS PUMPSTATION	Utgifter	30			-40 000	-50 000			-50 000
70569 CEDERS PUMPSTATION	Netto	30			-40 000	-50 000			-50 000
70586 LOTSBROVERKET PROJ KAPACIT	Inkomster	30			0		1 500 000		1 500 000
70586 LOTSBROVERKET PROJ KAPACIT	Utgifter	30			0	-50 000	-4 000 000		-4 050 000
70586 LOTSBROVERKET PROJ KAPACIT	Netto	60			0	-50 000	-2 500 000		-2 550 000
70707 LOTSBROVERKET NY GASMOTOR	Inkomster	10			0	50 000			50 000
70707 LOTSBROVERKET NY GASMOTOR	Utgifter	10			-255 000	-50 000			-50 000

		Avskr. antal år	Total Budget	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Summa
70707 LOTSBROVERKET NY GASMOTOR	Netto	20			-255 000	0			0
70756 PUMPSTATIONER BREDDNINGSMAGASIN	Utgifter	30			0	-50 000	-50 000	-50 000	-150 000
70756 PUMPSTATIONER BREDDNINGSMAGASIN	Netto	30			0	-50 000	-50 000	-50 000	-150 000
70757 UTVECKLA DV. RENING SLEMMERN	Utgifter	30			0	0	-100 000		-100 000
70757 UTVECKLA DV. RENING SLEMMERN	Netto	30			0	0	-100 000		-100 000
70758 LOTSBROVERKET, NÖDGENERATOR	Utgifter	30			0	-75 000			-75 000
70758 LOTSBROVERKET, NÖDGENERATOR	Netto	30			0	-75 000			-75 000
70759 PUMPSTATIONER, NÖDGENERATOR	Utgifter	30			0	-95 000	-55 000		-150 000
70759 PUMPSTATIONER, NÖDGENERATOR	Netto	30			0	-95 000	-55 000		-150 000
70760 HAGTORNSVÄGEN, NY PUMPSTATION	Utgifter	30			0	0	-100 000		-100 000
70760 HAGTORNSVÄGEN, NY PUMPSTATION	Netto	30			0	0	-100 000		-100 000

VA-verket

Budgeten för reinvesteringar höjs kraftigt. Kostnaderna för material och maskiner har ökat och budgetökningen är nödvändig för att klara att hålla samma förnyelsetakt som tidigare.

100 000 euro budgeteras planåret 2025 för att utveckla reningen av dagvatten som rinner till Slemmern. För att säkerställa beredskapen vid eventuella avbrott i elleveranserna budgeteras medel för bräddningstankar och reservkraft, för att även vid elavbrott säkerställa att orenat avlopp inte rinner ut i våra vatten. Ett nytt EU-direktiv är på kommande och Lotsbroverkets utbyggnadsplan måste revideras för att klara eventuella nya hårdare krav på utsläpp och energineutralitet.

Den nya gasmotorn på Lotsbroverket förväntas vara i drift först 2024 vilket gör att en delsumma måste flyttas från 2023 till 2024, totalkostnaden för projektet förväntas inte öka.

Projekteringen av nya Ceders pumpstation har inte förvekligats 2023 och pengarna flyttas till 2024.

Stadsutvecklingsnämnden

Övergripande utvecklingsområden

Stadsplaneringens främsta uppgift idag är att tillgodose ett behov av tomtmark och områden för företagsetablering. Vår målsättning är att nyinflyttade hittar boende och plats för sina företag för att kunna vara verksamma inom stadens gränser. Idag domineras Mariehamn av fastigheter för boende som står tomma en stor del av året (15 procent) eller så är stora delar av den tilldelade byggnadsrätten i centrum outnyttjad. Dessa byggnadsrätter bör aktiveras.

Generalplanering ger en röd tråd för hela planeringsverksamheten. Arbetet med att ta fram en uppdaterad generalplan för staden påbörjas 2024. Arbetet beräknas ta 5–10 år.

Områden som kommer att undersökas det kommande året är Rossen och området kring servicestationerna vars arrendekontrakt går ut inom kort. Där kan finnas markreserver som kan exploateras. Staden har en stor brist på mindre egnahemstomter och därför kommer stadsarkitektkansliet att se över områden där flera egnahemstomter kan realiseras – inom stadens egen regi eller på privat mark. Rönnebergs Torg har aktiverats igen och förväntas behandlas i nämnden, Stadsstyrelsen och Fullmäktige under hösten 2023 eller våren 2024.

Flytande hus på Slemmern är en riktning som har diskuterats under flera år. Ett förverkligande kräver flytande vågbrytare eller en pir. Även andra placeringar av flytande hus kan undersökas, till exempel –Apalängens vik som ligger skyddad innanför bron till Möckelö.

Norra Mariehamn har i flera år varit orörd och dessa områden bör ses över i samband med arbetet med generalplanen.

Planeringsverksamheten kommer alltmer att behöva beakta och aktivt delta i arbetet med både hållbarhet och klimatanpassningar. Här kan den nyligen genomförda skyfallskarteringen nämnas som ett aktuellt exempel, som visar på behov av åtgärder som kan vidtas inom stadsmiljösektorn.

Driftsbudget

Verksamhet: Stadsutvecklingsnämnden

Konto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	135			
Avgiftsintäkter	36 490	36 970	37 895	925
Övriga verksamhetsintäkter	68			
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	36 693	36 970	37 895	925
Löner och arvoden	-218 401	-243 636	-247 644	-4 008
Lönebikostnader	-37 273	-52 140	-55 473	-3 333
Summa Personalkostnader	-255 674	-295 776	-303 117	-7 341
Köp av tjänster	-37 183	-81 309	-82 133	-824
Material, förnödenheter och varor	-15 252	-15 500	-15 500	0
Bidrag	-4 000	-8 000	-8 000	0
Övriga verksamhetskostnader	-53		-1 300	-1 300
Interna verksamhetskostnader	-66 675	-67 905	-50 469	17 436
- därav internhyra	-38 219	-38 684	-16 235	22 450
- därav kost- och lokalservice			-4 520	-4 520
- därav centrala it kostnader	-5 809	-5 948	-6 061	-113
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-378 837	-468 490	-460 518	7 971
VERKSAMHETSBRIDRAG	-342 144	-431 520	-422 623	8 896
Årsbidrag	-342 144	-431 520	-422 623	8 896
Avskrivningar och nedskrivningar	-1 996	-1 996	-1 996	0
ÅRETS RESULTAT	-344 140	-433 515	-424 619	8 896
Årets överskott (underskott)	-344 140	-433 515	-424 619	8 896
Summa Resultat	-344 140	-433 515	-424 619	8 896

Driftsbudgeten för stadsarkitektkansliet har länge hållits konstant. Stadsarkitektkansliet står inför två pensionsavgångar, en i höst och en om cirka ett och ett halvt år. Under år 2024 aktualiseras därför en nyanställning och planering av arbetsuppgifter med anledning av den andra pensionsavgången inleds.

Byggnadsnämnden

Driftsbudget

Verksamhet: Byggnadsnämnden

Konto	Bokslut 2022	Budget 2023	Budget 2024	Budgetavvikelse
Försäljningsintäkter	2 461	1 400	1 000	-400
Avgiftsintäkter	84 083	160 000	160 000	0
Övriga verksamhetsintäkter	10			
Interna verksamhetsintäkter	4 072			
Summa VERKSAMHETSINTÄKTER	90 627	161 400	161 000	-400
Löner och arvoden	-185 741	-238 236	-242 184	-3 948
Lönebikostnader	-46 504	-51 060	-54 320	-3 260
Summa Personalkostnader	-232 245	-289 296	-296 504	-7 208
Köp av tjänster	-11 749	-16 418	-14 200	2 218
Material, förnödenheter och varor	-5 375	-11 233	-15 164	-3 931
Övriga verksamhetskostnader	-515			
Interna verksamhetskostnader	-26 059	-26 659	-27 422	-763
- därav internhyra	-16 217	-16 415	-12 235	4 180
- därav kost- och lokalservice			-4 520	-4 520
- därav centrala it kostnader	-5 438	-5 569	-5 674	-106
Summa VERKSAMHETSKOSTNADER	-275 943	-343 605	-353 289	-9 684
VERKSAMHETS BIDRAG	-185 316	-182 205	-192 289	-10 084
Årsbidrag	-185 316	-182 205	-192 289	-10 084
Avskrivningar och nedskrivningar	0	-6 000	-6 000	0
ÅRETS RESULTAT	-185 316	-188 205	-198 289	-10 084
Årets överskott (underskott)	-185 316	-188 205	-198 289	-10 084
Summa Resultat	-185 316	-188 205	-198 289	-10 084

Underlaget för fakturering för kopiering och scanning av material från byggnadsinspektionens arkiv är justerat så att Mariehamns stad har en enhetligare faktureringsgrund. De justerade faktureringsunderlaget leder till en minskad intäkt för byggnadsinspektionen.

Avgiftsintäkterna som främst beror på antal och storlek av inkomna bygglovsansökningar är budgeterat för 2024 i liknande form som för 2023, då samma förutsättningar föreligger. Ett flertal tomter i Mariehamn är reserverade vilket indikerar att bygglovsansökningar är på inkommande. I Södra lillängen finns fortsättningsvis cirka 25 tomter för egnahemshus och parhus som ännu ska bebyggas. Pågående och kommande stora byggprojekt i centrum borde sporra till ytterligare expanderings i centrumkärnan.

Byggnadsinspektionen använder i nuläget föråldrad programvara. I budget för 2024 är beaktat en uppgradering av programvaran, varför kostnaderna ökar. I samband med flytt till tekniska verken har stadsmiljösektorn gått in för att avverka fasta telefoner, vilket leder till något ökade kostnader i samband med förnyande av telefoner.

Investeringsbudget

I nuläget finns inga planerade investeringar under 2024, förutsatt att uppgraderingen av programvaran Trimble utförs under 2023. I nuläget inväntar uppgraderingen en serverflytt som möjliggör uppgraderingen. I nuläget inga investeringar planerade under 2025–26.

Ekonomiska styrprinciper

I denna budget utgör planår 2025 anslagens drifts- och investeringsramar inför nästa års budget. Driftens ramar består av ett Årsbidrag samt i en skild bindande avskrivningsplan (Avskrivningar och nedskrivningar). Investeringsramarna är summan av varje enskild fastställd investering.

Med dessa fastställda styrprinciper vill staden uppnå följande:

Klargöra det ekonomiska handlingsutrymmet på relevanta beslutsnivåer

- Skapa delaktighet i och förståelse för stadens ekonomiska förutsättningar
- Skapa förståelse mellan olika enheter och förvaltningar
- Stödja en decentraliserad organisation
- Betona att det ekonomiska ansvaret är på den nivå där det är påverkbart
- Ha en tydlig koppling mellan verksamhet och ekonomi
- Framhålla möjligheten och skyldigheten att nå fastställda mål med givna resurser
- Styra verksamheten med aktiviteter och nyckeltal

Relationen mellan stadsfullmäktige, nämnd och förvaltning

Stadsfullmäktige fastställer ett driftsnetto per anslag bestående av ett Årsbidrag samt en skild bindande avskrivningsplan (Avskrivningar och nedskrivningar). Stadsfullmäktige beslutar om anslagens investeringsbudget utifrån summan av varje enskild fastställd investering.

Respektive nämnd gör ytterligare uppdelningar (detaljbudgetering) inom olika verksamhetsområden.

Med anslag menas nämnd (med en eller två anslag) och stadsledningen (med tre anslag).

I varje anslags driftsbudget innefattas även avskrivningar, nedskrivningar samt interna intäkter och kostnader.

Anslagsbindningen ligger på nämndnivå om inte annorlunda fastställs i budgeten.

Gemensamma förvaltningsövergripande upphandlingar, i enlighet med förvaltningsstadgan, kräver inget specifikt nämndbeslut.

Medel kan inte flyttas mellan anslag, inte mellan årsbidrag och avskrivningar/nedskrivningar, inte mellan drift och investering och inte heller mellan enskilda investeringar.

Uppenbara behov av rättelser av budgeten kan genomföras av kanslichefen i form av beslut om teknisk budgetkorrigerings.

Sådan omfördelning mellan anslag som föranleds av beslutade organisationsförändringar genomförs å tjänstens vägnar av stadsledningen.

Omfördelning av budgeterade medel för lokala justeringspotter från anslaget Finansiering till berörda anslag genomförs å tjänstens vägnar av stadsledningen.

Varje anslag är i relation till stadsfullmäktige en resultatenheter. Verksamheten inom respektive nämnd kan sedan vara strukturerad i lokala resultatenheter och kostnadsställen.

En resultatenheter/lokal resultatenheter ansvarar för resultatet, dvs. skillnaden mellan kostnader och intäkter.

Infrastruktursektorns Va-verk och fastighetsavdelning (inklusive lokalservice och vaktmästeri) hanteras även som balansräkningsenheter. Detta innebär inte bara ett ansvar för verksamhetens intäkter och kostnader utan även ansvar för verksamhetens tillgångar, egna kapital och skulder.

Kriterierna för en resultatenhet (inkl. balansräkningsenhet) är följande:

- Resultatkrav i form av intäkter och kostnader samt prestationer och kvalitet ska fastställas.
- Verksamheten ska ha möjlighet att påverka sina intäkter.
- Verksamheten ska ha en sådan omfattning att oförutsedda händelser som påverkar kostnaderna eller intäkternas storlek kan hanteras inom den ekonomiska ramen.

Ansvar för resultatet innebär att en resultatenhetschef kan öka sina kostnader om intäkterna blir högre än budgeterat, och har ett ansvar att minska sina kostnader om intäkterna blir lägre än budgeterat. Huvudregeln är att inga medel utöver stadsfullmäktiges fastställda budget beviljas under löpande år. Den som är ansvarig för en resultatenhet måste vidta omprioriteringar i verksamheten om oförutsedda händelser inträffar. Vidtagna omprioriteringar får dock inte avvika från fullmäktiges budget eller stadsstyrelsens fastställda verksamhetsplaner. Finansieringen ska alltid framgå i ärendet.

Fördelningsprinciper av budgetmedel

Stadsfullmäktiges fördelning till anslagen grundar sig på de prioriteringar som görs i budgetprocessen, så att man behandlar budgeten för kommande år, utgående ifrån tidigare planårs rambeslut.

Intäkter

I budgeten finns fyra huvudtyper av intäkter:

- skatter
- landskapsandelar och -kompensationer
- externa intäkter
- interna intäkter (köp av tjänster och varor mellan olika enheter)

Med externa intäkter menas avgifter, taxor och annat som betalas av personer/företag utanför staden. Sådana intäkter tillfaller normalt den resultat- eller kostnadsenhet som haft kostnaderna för att utföra tjänsten.

Med interna intäkter menas intäkten vid försäljning av varor och eller tjänster till andra enheter i staden.

Kostnader

Huvudprincipen är att alla kostnader är påverkbara och att de således påförs respektive nämnd.

För de kostnader som ska fördelas internt gäller som huvudprincip att de kopplas till omfattningen på respektive enhets utnyttjande av tjänsterna i fråga.

Innebörden av att kostnaderna är påverkbara innebär under löpande budgetår att nya kostnader som inte kunnat förutses ska inrymmas inom den budget som fastställts.

Personalkostnader

Beslut i personalärenden görs enligt de bestämmelser som antagits i särskild ordning. Den som fattar beslut i personalärenden är också ansvarig för beslutets ekonomiska konsekvenser.

Gemensamma resurser

De resurser som är gemensamma för staden ska utnyttjas. Beträffande de kommunala bolagen regleras detta av ett särskilt koncerndirektiv.

Detta innebär att man inte får köpa tjänster utifrån i de fall staden kan tillhandahålla tjänsten. Vidare ska inköp göras enligt fastställda riktlinjer.

Investeringar

En utgift räknas som investering när den är på minst 30 000 euro och har en ekonomisk livslängd på minst tre år. En grundförbättring av befintlig anläggningstillgång kan räknas som investering men reparations- och serviceutgifter, vilka medför att tillgångens produktionsförmåga kan upprätthållas, bokförs som driftskostnad för den räkenskapsperioden för vilken den uppstått.

Stadsfullmäktige beslutar om investeringar i årsbudgeten. Anslagsbindningsnivån är specifikt bindande för respektive enskild investering i enlighet med budget.

Nämnden ska både budgetera investeringarna och dess driftskonsekvenser.

Eventuella driftskostnader i samband med investering ska inrymmas i kommande års planer.

Den investeringsbudget som fullmäktige godkänt ett visst år ligger fast. De investeringar som inte hinner slutföras under året har ingen kvarvarande budget kommande år utan behandlas på samma sätt som driften.

Investeringar från "Reinvesteringar, plan" ska specificeras.

0,7 procent av budgeterade investeringar (netto) ska budgeteras till konstnärlig miljögestaltning, dock som lägst 30 000 euro årligen.

Projekteringar kan föranleda behov av extra budgetmedel inför verkställandet av investeringen. Detta kräver skild beredning och prövning av stadsfullmäktige för beslut.

Internränta

Om behov föreligger så beslutar stadsstyrelsen om ändring av den interna räntan i samband med budgetbehandlingen. Detta utgående från marknadsränteläget och stadens faktiska upplåningskostnad i kombination med en ambition att hålla en stabil och förutsägbar nivå på internräntan.

Verksamhetsförändringar

Verksamheternas huvudsakliga inriktning och omfattning fastställs av stadsfullmäktige vid antagandet av budgeten.

Under löpande år ska en nämnd alltid i förväg inhämta medgivande från stadsstyrelsen eller fullmäktige, om man planerar förändringar som kommer att höja nettokostnaden över beslutad eller indikativ ram, d.v.s.

- då väsentlig ny verksamhet sätts igång eller väsentlig befintlig verksamhet läggs ner, och vid planering av sådana åtgärder.
- vid väsentlig utvidgning eller standardhöjning av befintlig verksamhet.
- vid åtgärder i övrigt som kan medföra ekonomiska åtaganden och får betydande konsekvenser även efter budgetåret.

Exempel på inkomstökningar som inte får tas i anspråk utan särskilt beslut i övergripande organ är ökade landskapsandelar/ -bidrag till följd av ändrade regler eller andra förändringar, ökade ersättningar från enskilda, ökade interkommunala ersättningar mm.

Uppföljningen

Förutom en verksamhetsberättelse i samband med räkenskapsperiodens bokslut ska varje nämnd löpande följa upp sin verksamhet. Varje nämnd rapporterar till stadsstyrelsen i samband med bokslutet och för tertiäl-uppföljningarna januari-april och januari-augusti. Dessa rapporteringar ska avse både drifts- och investeringsbudget. Uppföljningen ska avse både ekonomi och verksamhet och omfatta väsentliga avvikelser från budgeten, vad gäller:

- ekonomi
- prestationer och kvalitet
- aktiviteter

Upphandling och konkurrensutsättning

All upphandling ska följa gällande lagar och bestämmelser och präglas av affärsmässighet, konkurrens och objektivitet. Under EU:s tröskelvärde ska detta ske enligt stadens upphandlingsanvisningar och över EU:s tröskelvärde enligt lagen om offentlig upphandling.

Stadens särskilda krav på kvalitet, miljö och social hänsyn ska beaktas. Mariehamns stad ska dra fördelar av sin storlek som köpare genom fler förvaltningsövergripande upphandlingar.

All upphandling som överstiger 30 000 euro ska genomföras i stadens elektroniska upphandlingsverktyg.